

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.**

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ö cs. és kir. fensége *József főherczeg* ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termények; II. főcsoport: Mezőgazdasági termények; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlőszet és borászat; IV. főcsoport: gépek és eszközök **junius 30.** (A szőlőszeti és borászati alcsoportba kiállítani szándékolt borok bejelentési határideje **junius 1.**)

III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs, **augusztus 1.**

Bejelentési iverk kaphatók: Kiállítási irodánál, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Ülésnapok a Köztelken.

1899. május 18. d. e. 10. ó. Díjlovaglást rendező bizottság ülése.
" " 19. d. e. 10. ó. Szegedi kiállítás gazdakongresszus bizottságának ülése.

Az igazgató-választmány ülése.

(1899. május 13.)

Jelen voltak: gróf *Desseffy Aurél* elnökle alatt gróf *Zselénski Róbert* alelnök, *Ágoston József*, *Bálintffy Pál*, *Bernát István*, *Bíró Lajos*, id. *Cséry Lajos*, *Emich Gusztáv*, *Fromm Antal*, *Gaal Jenő*, *György Endre*, *Kodolányi Antal*, *Koppély Géza*, *Kostyán Ferencz*, *Lázár Pál*, *Lipthay István*, báró *Malcomes Jeromos*, *Makfalvy Géza*, *Máday Izidor*, *Meskó Pál*, *Miklós Ödön*, *Perleberg Arthur*, *Reusz Henrik*, *Renner Gusztáv*, *Rovara Frigyes*, *Scitovszky János*, *Turánszky Tivadar* és *Zsülinsky Endre*. Az egyesület tisztviselőikara részéről *Forster Géza* igazgató, *Rubinek Gyula* a szövetség titkára, *Paikert Alajos* tb. titkár, *Buday Barna* és *Jeszenszky Pál* titkárok, *Sporzon Vilmos* s.-titkár.

Gróf *Desseffy Aurél* elnök megnyitja az ülést, üdvözlő a megjelenteket. Napirend előtt egy szomorú körülményt jelent be a végrehajtó-bizottságnak. Egyik alapító tagja az egyesületnek, báró *Lipthay Béla*, a kertészeti bizottság volt elnöke, ki egyesületi életünk és a közgazdasági ügyek iránt melegen érdeklődött s tanácskozásainkban tevékeny részt vett, váratlanul elhunyt. Méltóztassék hozzájárulni azon indítványomhoz, hogy elhunyt feletti részvétünk a jegyzőkönyvbe vételessék; (Helyeslés.) midőn tehát ezt határozatra emelem, felhívom a t. választmányi tag urakat, hogy az elhunyt temetési szertartásán, mely ma délután 2 órakor fog végbemenni, a kegyelet adóját rójuk le az elhunyt iránt azzal, hogy a gyászszertartáson minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek. Most következik a napirend.

Szövetség titkára bemutatja a mult ülésről felvett jegyzőkönyvet, amely a „Köztelek” lapban közzé volt téve és a szövetségi tagoknak is megküldetett.

Tudomásul szolgál.

Elnök bejelenti, hogy *Bujanovics Sándor* alelnök a mai ülésen való részvételben családi gyászese miatt akadályozva van.

Jegyzőkönyv-hitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére a választmány az elnök ajánlatára *Bálintffy Pál* és *Koppély Géza* tagokat kéri fel.

A Szövetség 1898. évi zárszámadása.

Szövetség titkára: Az OMGE. számvizsgáló-bizottsága a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének 1898. évi zárszámadásait átvizsgálta és azokat a tagoknak megküldött kimutatás s illetve jelentés szerint teljesen rendben találta; az évi felesleg a költség- és jövedelemszámla szerint 12095 kor. és 56 fil., amely felesleg azért oly magas, mert ez összeg képviseli azon összeget, amely a szegedi kiállítás céljaira 1897-ben megszavaztatott a szövetségi nagygyűlés által s illetve amely a Gazdasági Egyesületek millenaris csoportos kiállításának és gazdakongresszus feleslegéből fenmaradt s ezen célra rendeltetett.

A zárszámadásban egyetlen egy tételnél sem történt túllépés; javaslatba hozza a bizottság, hogy a számadásokat ez alapon a nagygyűlés elé terjeszteni méltóztassék.

A végrehajtó-bizottság ily értelemben határoz.

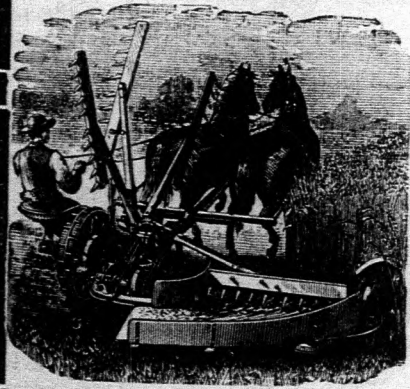
Szövetségi tagok átirata.

Szövetség titkára: előterjeszti, hogy az arad-, torontál-, nyitra-, sáros-, gömör-kishont-, somogy-, jász-nagy-kun-szolnok- és szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesületek megkeresték a Szövetséget, hogy titkáraik részére a kereskedelmi miniszternél ingyen vasuti jegyet eszközöljön ki. A mult ülés határozata értelmében egy küldöttség járt el ez ügyben a minisztereknél s a szövetségi tagok átiratai együttes elintézés nyertek azokban a feliratokban, melyeket a küldöttségek személyesen adtak át a minisztereknek. A kereskedelemügyi miniszter ur nem zárkózott el a kedvezmény megadása elől, de hogy mily alakban fog az elfogadhatni, nem volt abban a helyzetben, hogy rögtön nyilatkozhatott volna.

Tudomásul szolgál.

Elnök jelenti, hogy ugyancsak a mult ülés határozatából folyólag, küldöttségek nyújtották át a pénzügy- és kereskedelemügyi mi-

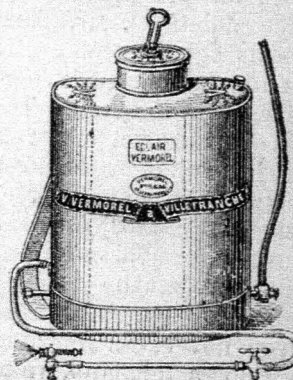
MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

Az *Adriance*, Platt és Co. new-yorki gyár világhírű „*Adriance*” kéveköttő-, marokrakó-, arató- és fűkaszálgépeinek

magyarországi kizárólagos képviselote.
Minden a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** a gazdákra nézve legelőnyösebb beszerzési forrása. A szövetséget alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „ÜZLETI ÉRTESÍTŐ”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

A V. Vermorel-féle villefranchei gyár világhírű „*Éclair*” peronospora-fecskendőinek, „*Excelsior*” szénkénegező és „*La Torpille*” kénvirágvívó gépeinek

Mai számunk 20 oldal.

niszter uraknak a gazdasági egyesületi titkárok, Hangya, Mezőgazdák Szövetkezete és Vásárcsarnok Ellátók Szövetkezete alkalmazottai részére adandó kedvezményes vasúti jegyek kiszolgáltatása ügyében a feliratokat, továbbá az olesó marhasó kiszolgáltatása, az erőtakarományok kedvezményes szállítása s az agrikoltarifák és a portómentesség megadása ügyében, ugyancsak a Köztelek-épület adómentes építése, szabadraktárak és őrési forgalom megszüntetése és a gazdák részére szesz adómentes kiszolgáltatása tárgyában szerkesztett feliratokat.

Jelenti még, hogy a kormányváltás alkalmából az új miniszterelnököt küldöttségileg üdvözölte az egyesület.

Tudomásul vétetik.

A jégbiztosítás ügyében kiküldött bizottság jelentése.

Szövetség titkára: A mult szövetségi nagygyűlés egy bizottságot küldött ki azon utasítással, hogy igyekezzenek egy jégbiztosító-szövetkezetet alakítani, még pedig lehetőleg úgy, hogy az már a folyó idényben megkezdhesse működését. A bizottság ezen utasításnak igyekezett lehetőleg eleget tenni és több ízben foglalkozott a kérdéssel, sajnos azonban, hogy a jégbiztosító szövetkezetet nem volt lehetőleg megalkotni, hogy az már a folyó évben megkezdhesse működését.

Ezt a bizottság azzal hozza a végrehajtó bizottság tudomására, hogy lehető széles körben nyilvánosságra hozandó, miszerint dacára, hogy egy biztosító szövetkezet a folyó évben megalkotni nem volt, a munkálatok annyira előhaladtak, mely biztos reményt nyújt arra, hogy a szövetkezet a jövő idényben megkezdheti a működését.

A bizottság a prospektusokat, amelyek egy tűz és jégszövetkezet főbb elveit magukban foglalják, legközelebb nyilvánosságra fogja hozni. Ezt szükségesnek tartja a bizottság bejelenteni a választmánynak, ámbár a szövetségi nagygyűléstől nyert felhatalmazást, másrészt az OMGE. részéről a szövetkezet megalakítására az anyagi eszközök megadattak, amennyiben 5000 forint bocsát a bizottság rendelkezésére az előkészület céljaira azzal, hogy ez összeg a megalakítandó szövetkezet által mint alapítási költség visszatérítessék. A bizottság azonban nemcsak a végrehajtó bizottságnak óhajtja ezen jelentést megtenni, hanem a szövetség útján az

összes gazdasági egyesületeket befogja vonni a mozgalomba olyformán, hogy minden egyesületben külön-külön akció fog a szövetkezet érdekében megindítani. A szövetkezet alapszabályai munkába vétettek s az őszi ülés elé fognak terjesztetni s a szegedi gazdakongresszuson is megvitatás tárgyát fogják képezni.

Emőd József: Örömmel veszi tudomásul a bizottság jelentését annál inkább, mert a gazdától az idén is oly díjakat követelnek a biztosító társaságok, melyeket azok meg nem bírnak. E kérdés aktuálissá vált azáltal is, hogy a földmivélsügyi miniszter legutóbbi beszédében kimondta, hogy szükségesnek tartja a jégbiztosítást szövetkezeti alapon.

Felhívja ez alkalommal a t. végrehajtó-bizottsági tag urak figyelmét arra, hogy miután folyó hó 30-án nagyborszábasu gazdaösszejövetel fog Nyitrán tartatni, amelyre gróf Károlyi Sándor Ö. Exzellenziája is megígérte eljövételét: az összejövetel célja elsősorban a fogyasztási és másodosorban a népbiztosítási szövetkezetnek propagandát csinálni. Kéri a tagokat, hogy ezen értekezleten minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek.

Gróf *Desseffy Aurél* elnök határozatként kimondja, hogy a végrehajtó-bizottság a jégszövetkezet megalakítása ügyében kiküldött bizottság jelentését tudomásul veszi s egyúttal felhatalmazza, hogy a saját hatáskörében működjen tovább s igyekezzen a kérdést megoldásra vezetni.

Földmivélségi és növénytermelési szakosztály javaslatai.

Jeszenszky Pál titkár: Kiindulva azon tényből, hogy nálunk a fü és különféle kerti magvak, ipari növények magvainak termelése nagy mértékben el van hanyagolva, a növénytermelési szakosztály a mult évben akciózt indított meg, hogy kipuhatolja, mely okok gátolják ezen magvak termelését és mely okok azok, amelyek közrehatnak arra nézve, hogy e nemű szükségleteinket a külföldről vagyunk kénytelenek fedezni. A szakosztály feladatává tette, hogy közvetlenül az érdekelt termelők és fogyasztók véleményét kéri ki és ennek alapján megállapítsa a módokat, amelyek igénybevételével e tekintetben eredmény érhető el.

Különösen a kerti és fűmagvak, komló, kender és len az, amelyek termelése nálunk

nagymértékben kívánatos volna, de lehetséges is. A szakosztály javaslata az, hogy vagy az „OMGE”, vagy a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” kebelében egy magközvetítő osztály szerveztessék, amelynek feladata volna az adásvételt szervezni és összeköttetésbe hozni a termelőt a fogyasztóval. Ezen osztály szervezése az „OMGE” kebelében pénzügyi szempontból akadályokba ütközik és az egyesületi tanács azt az álláspontot foglalja el, hogy a magközvetítő osztályt ezidőszert az „OMGE” nem létesíti s ennél fogva a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” kebelében volna létesítendő, amelyre hajlandónak is mutatkozik a szövetkezet és ami annál inkább indokoltabb, hogy a szövetkezet e téren már a szükséges összeköttetésekkel rendelkezik és működése e téren az egyesület kiküldöttje által teljes mértékben ellenőrizhető.

A cukorrépa-mag-tenyésztés felkarolása érdekében megindított akció már nagyobb eredménnyel biztat, amennyiben a cukorgyárosok kiküldöttjei hivatalosan kinyilatkoztatták, hogy ők a répa-mag-tenyésztéssel foglalkozó termelőket támogatni hajlandók, és az általuk termelt magot magukat átvenni is kötelezik.

Az ipari növények közül a komlótermelésnek felkarolása volna indokolt, de a szakosztály annak a vitás kérdésnek tisztázását tartja elsősorban szükségesnek, hogy tényleg a magyar komló minősége nézve annyival alárndeltebb-e a cseh komlónál, mint azt a magyar sörgyárosok állítják és aminek folytán a magyar terményt nem vásárolják.

A szakosztály javaslata az, hogy keresék föl a földmivélsügyi miniszter arra, hogy összehasonlító termelési kísérleteket legyen szives végeztenni, olyformán, hogyha egy-két nagyobb gyár hajlandó volna arra vállalkozni, azt felkérné a kísérlettelre, amelynek révén ez a vitás kérdés a legjobban volna megoldható.

A szakosztály a komlóértékesítés tekintetében pedig egy Budapesten megtartandó cenztrális komlóaukczió intézményének létesítését javasolja s felkérőndőnek javasolja a földmivélsügyi miniszter útján a kereskedelemügyi minisztert, hogy az aukcióhoz szükséges rak-tárakat ingyen, vagy mérsékelt áron rendelkezésére bocsátani sziveskedjék és az aukcióra felhozandó komlóra a szállítási kedvezményeket engedélyezzen.

TÁRCZA

Sulyos vádák.

Az országos iparegyesület közgyűlése elé terjesztett évi jelentésében vádat emel az ifju nemzedék közömbössége ellen. A vád az, hogy az iparososztály ifjabb nemzedékéből hiányzik a közügyek iránt való kötelességérzet. Közömbösen úgy lehetne ezt kifejezni, hogy oda, ahol nem fizetnek, kevés ember akad. A pénzszerezés vágya a hazafias és társadalmi kötelességek iránt való érzéket kiöli. A drága „én”-ben fut össze az egész világ.

Egy előkelő napilap, a „B. H.” bizonyítja, hogy az iparegyesület nem egyedül áll ezzel a tapasztalattal. Hivatkozik az Országos Magyar Gazdasági Egyesületre, melynek régi gárdáját az ifjabb nemzedék nem igyekszik helyettesíteni a küzdő téren. Történelmi neveket emlit fel. Kik ezeket a neveket viselik, mindenkör készek voltak sorompóba állani, ha a hazának vagy a társadalomnak egy hívó szavát hallották. Ősz hajfűrtjeikkel is ott látjuk őket a közügyek mezején. Amint egy-egy kidől közülök, kihült nyomukon árván maradt közintézmények panasza kél. Kulturtörténetünk lapjain egy ilyen név egész fejezetet fog jelenteni. Mulik az idő, a feladatok változnak és a régi gárda mindig helyén van. Nevük fogalomná válik, melyhez egy nemzedék tisztelése s becsülése fűződik. És akik örökösai hivatottak: hol van

nak ők, hol van az ifju nemzedék, hol a jövő reménysége?

Az a kérdés, amelyet a „B. H.” feladott, sok olyan embernek az elméjéhez férközött már, aki a jövendő felől gondolkozni szokott. S ha valaki éppen a közügyek terén mozog, látván az évek során a régi gárda sorait egyre ritkulni; feltámad benne a gondolat: mi lesz tehát holnap? Hiszen a lelkesedést, a buzgalmat s mindazt, ami a mai kor intézményeibe s társadalmi mozgalmába életet önt, mindezt a termékenyítő erőt a régi gárda köztisztelötű tagjai sugározzák ki az ő nagy idők által megihletett lelkükből! Tessék szétnézni a gazdátársadalomnak nem a vezetői között, mert a vezetéshez csakugyan az élettapasztalatok mankója kell már; de tessék megvizsgálni a társadalmi mozgalmakat, ki ad azokba lelket, tüzet, erőt, ki vállalkozik, ki indít, kit kell korlátozni, hogy ifju heve el ne ragadja, kit kell a tapasztalatok hűtő szerével lecsillapítani, hogy tettvágya tul ne sodorja a célon; tessék szétnézni, látni-e azt az ifjuságot, amely köveket dobál a közélet vizébe, hogy ezek hullámokat verjenek fel?! A korlátozás, a le-hűtés, a szabályozás feladata volna ugy-e az öregeké, akiknek elméje lassan és tisztán szüri le azt, ami az ifju szivekben forrongva és pillanatok alatt támad?

Az ifjak feladata pedig ugy-e tüzelő anyagot adni az öregeknek, tüzet adni az életbölcsességhez, merészséget a vállalkozáshoz, fesz-erőt az indításokhoz?

De lám, hol az ifju tűz, melynek melegéből közfeladatok táplálkoznak, hol a korlátozandó szárnypróbálgatás, hol a lecsillapítandó hév, hol a merészség a vállalkozásokban s egyáltalán hol van a jövő reménysége!

A ki e kérdésekre őszintén megfelelni akar, az dicserő szavakat a mai nemzedéknek nem mondhat. Esmények az ifju nemzedéknek egyáltalában nem lelkesítik, vagy ha lelkesítik, azok az eszmények nincsenek összefüggésben a társadalom nagy, közszükségleteivel. Gondolkodó főben eszméket szül a nép ezer baja, a gazda nehéz küzdelme és minden tünete a társadalom betegségeinek. Ezek az eszmék a helyzet javításának a módjaira vonatkoznak és azért születnek meg a többre teremtett lelkekben, hogy az emberiség sorsán lendítsenek. S ha sok fő gondolata, sok szív érzése fut össze ilyen eszméhez, ha valamely nagy közfeladat alakjában domborodik ki az, a mit ki-gondoltak és megéreztek: akkor kész az eszmény s az így támadt eszményeket elsősorban az ifjuságnak kell megértenie és átértenie.

Csodálatosan meddő korszak az, a mely már eszményeket sem szül, de szerencsére, a mi korszakunk korántsem ilyen meddő. Vannak igenis gondolatok, sőt vannak tervek itt mi közöttünk is, melyekről beszélve rövid szavakban százezereknek a gondolkozását és az érzését ki tudjuk fejezni. Vannak igenis nagy gondolatok s mellettük hittel, buzgalommal tartanak ki a régiek.

Vannak eszmények, csak az az ifjuság hiányzik, amely ezeket átérezze. Azt a vádat

VFOLYAM.

de lehetséges hogy vagy az országok Szövetkező Osztály volna az adásébe hozni a országok Szövetkező Osztály szemé az egyesületi el, hogy a mint az „OMGE” Magyar Mezőgazdasági és Növénytermelési Szakosztály javaslataihoz hozzájárul.

szőlőszeti és borászati bizottság javaslatai. Szövetség titkára : A borászati és szőlőszeti bizottság már régidő óta foglalkozik a kérdéssel, hogy miképp lehetne a magyarországi borértékesítést akként szervezni, hogy az örvendeten megindult szőlőrekonstrukció folytán a homoki szőlőtelepítés terén beálló túltermelés miként volna a külföldön elhelyezhető és miként volna a hazai piac a magyar bornak biztosítható. Ez irányban a múlt évben felterjesztést intézett egyesületünk a földművelésügyi miniszter urhoz s kérte, hogy tegye tanulmány tárgyává, miként lehetne egy országos szövetkezetet létesíteni s miként lehetne a földművelésügyi miniszter felügyelete alatt álló Országos mintapinczét fölhasználni és reorganizálni olyképp, hogy az egy országos borértékesítő szövetkezet központját képezné. A miniszter értesítette az egyesületet, hogy a kérdést tanulmány tárgyává teszi és szakértő egyént küldött ki a külföldre a borértékesítő szövetkezetek tanulmányozására s egyúttal felhívta az egyesületet is, hogy a borértékesítés kérdését tanulmány tárgyává tegye. Ebből folyólag a borászati bizottság indítatva érezte magát a kérdéssel foglalkozni és a borértékesítés országos szervezése tárgyában egy javaslatot dolgozott ki, amely a „Köztelek”-ben egész terjedelmében közzé lett téve s annak részletei a t. választmány előtt ismeretese. A bizottság azon álláspontból indult ki, hogy a borértékesítést csakis szövetkezeti uton lehet szervezni és pedig községi szövetkezetek útján, melyek

melyet az országos iparegyesület az ifju nemzedék közömbössége ellentámasztott, meglehetősen ismételn minden vonalon, ha a mai ifjuságot is a régiék kötelezőségérzésének mértéke szerint mérnénk.

De tudja Isten, miként sok más, úgy, mintha ez a mérték is változott volna az idővel. Hiszen itt is ott is kimondották már a filozófusok, hogy ennek a mai — ugynevezett reális — korszaknak a karakterében fekszik, hogy tulságosan kezdjük szeretni a saját énünket. Már pedig az eszmények, a közfeladatok szolgálása sokszor az egyéni érdekeknek nemcsak alárendelésével, de egyenes megtagadásával is jár.

A mai nemzedéknek mindenesetre mentesül fog szolgálni, hogy egy olyan korszakban tanult meg gondolkodni és érezni, amelynek méhét az önzés vágyai termékenyítik meg. Az ifjuság ezzel a mentességgel vértézve, áldozhat a passzióknak s elmerülhet az egyéni létküzdőlembé, sőt meg is mosolyoghatja az öregeket, akik kergetnek fantomokat s iparkodnak valamint tenni még ott is, ahol végtelen közömbösség, vagy végtelen opportunizmus állja útjukat.

Mi azonban keserűen nézzük ezt a reális, ezt a józan, ezt az okos ifjuságot. Keserűen tapasztaljuk hiányukat a köztéren, mert látjuk, hogy a régi gárda fogy számában, fogy erejében s fogy velük együtt a közélet idealizmusa. S ha az ifju nemzedék nem támad fel, hogy az üres helyeket és a kihült érzéseket pótolja, akkor feladjuk mindazt, amiért az öregek küzdöttek és feladjuk a jövő minden reményességét.

B. B.

egy országos központi szövetkezetnek tagjai lennének, amely országos központi földadat képezné, hogy a bornak a külföldön való elhelyezését előmozdítsa, másrészt a fővárosban borankezelőket létesítsen s azokra a külföld figyelmét főlhívja és általában minden oly módot kezdeményezzen, amely a községi szövetkezeteknek s a bor értékesítésére nézve előnyöket szolgáltató. Ezek a szövetkezetek csak akkor működhetnek sikerrel, hogyha a tagjaik által beszolgáltató bormennyiségre megfelelő pénzelőleget tudnak adni. A hitel-eszközök megszerzését a bizottság olyképp véli, hogy a községi szövetkezetek az Országos Központi Hitelszövetkezetnek tagjai lennének és hogy úgy mondjam terményzáloghitelt nyerne az azon borokra, amelyek a szövetkezetek pinczéiben raktározódnak.

A bizottság javasolja fölkérni a földművelésügyi minisztert arra is, hogy a szőlőgazdák szövetkezetek ezen tervezetét terjesztesse az egybehívandó ankét elé, amely ha a bizottság javaslatainak elvi állására helyezkednék, akkor ezen központi értékesítő szövetkezetet mielőbb megalakítsa, úgy hogy ez képezze alapját az alakítandó községi szövetkezeteknek. Ez főbb vonásokban a szőlőszeti bizottság előterjesztése a választmány elé. Méltóztassék határozatilag kimondani, hogy a bizottság javaslatai figyelembevétel végett a földművelésügyi miniszterhez felterjesztésnek azzal a kérelemmel, hogy ezen memorandumát a bizottságnak az ankét elé terjesztetni sziveskedjék.

Az igazgatóválasztmány a szőlőszeti és borászati bizottság javaslatait elfogadja és annak értelmében intéz főlterjesztést a földművelésügyi miniszterhez.

Az igazgatóválasztmány a szőlőszeti és borászati bizottság javaslatait elfogadja és annak értelmében intéz főlterjesztést a földművelésügyi miniszterhez.

Az igazgatóválasztmány a szőlőszeti és borászati bizottság javaslatait elfogadja és annak értelmében intéz főlterjesztést a földművelésügyi miniszterhez.

Az igazgatóválasztmány a szőlőszeti és borászati bizottság javaslatait elfogadja és annak értelmében intéz főlterjesztést a földművelésügyi miniszterhez.

A dohánytermelési bizottság javaslatai :

Jeszenszky Pál titkár : A dohánytermelési bizottság legutóbbi ülésében foglalkozott a dohányjövédéki igazgatóság azon javaslatával, amely a dohányos kertészek és termelők közti viszonyt szabályozza. A jövédéki igazgatóság ugyanis rendeleti uton életbeléptetni óhajtja azt, hogy a dohányos kertészek munkakönyvvél láttassanak el, amelyeket az illető dohánybevéltő hivatalok adjanak. Ezen munkakönyvekbe a dohányos kertészek nevével kívül bevezetettnek az általuk beszolgáltató dohány minőségére és mennyiségére vonatkozó adatok, amelyek alapját képeznék annak megítélésére, hogy a kertész mennyire használható, vagy nem. Bevezetettnek ezenkívül az elbocsajtás, és felfogadás napja. A tervezet megvalósításával elérnének az, hogy a kertészek egyik helyről másikra való folytonos vándorlása ellenőriztetnék. A dohánytermelési bizottság örömmel fogadja a dohányjövédék javaslatát és annak kiegészítésével, hogy a munkakönyvekben egy új rovat nyitassék a termelők részére, melyben azok a dohányoskertészeknek dohánykezelésére vonatkozó észrevételeiket jegyeznék be, ezidőszert ideiglenesen életbeléptethetőnek javasolja, s javasolja azt is, hogy méltóztassék fölrátot intézni a pénzügyminiszterhez az irányban, hogy a dohányos kertészek és termelők közötti viszonyt törvényhozási uton lehető sűrűsöen rendezni sziveskedjék.

Miklós Ödön : Igen óhajtandónak tartaná ha ezen valóban czélszerű kezdeményezésére a jövédéknek figyelemmel volnának a gazdák, akiket ezen intézkedés érdekel. A bizottság ülésén szóló jelen nem lehetett, de örömmel fogadja ezt a javaslatot már csak azért is, mert sokban hozzájárul ahhoz, hogy az etéren fenforgó bajok enyhíthessenek. Kifejti azonban, hogy ezen rendelettel a dohányos kertészeknek mint gazdasági alkalmazottaknak közigazgatási helyzete megoldást nem nyer. Kívánatosnak tartaná, hogy a jövédéki igazgatóság külső közegei és a dohánytermelő gazdák között elevevebb kontaktus létesüljön s a dohány minőségi termelésének emelése szempontjából a gazdák kellő utbaigazítást kapjanak.

Gróf Desseffy Aurél elnök : Határozatként kimondja, hogy a választmány a dohánytermelési szakosztály javaslatát elfogadja és annak értelmében főlterjesztést intéz a pénzügyminiszterhez ; a gazdasági egyesületekhez pedig átiratot intéz, hogy a saját hatáskörükben igyekezzenek odahatni, hogy a dohánybevéltés után fogadják fel a dohánytermelők a dohányos kertészeket.

Miniszteri leiratok.

Rubinek Gyula a szövetség titkára : Azon alkalomból, hogy egyes borkereskedők részéről egy sajtóban, mint a budapesti kereskedelmi iparkamarában, valamint a vidéki borkereskedők köreiből a mübortörvény végrehajtása ellen akció indult meg, egyesületünk szükségét látta annak, hogy a szőlőtermelő-birtokosokat egy értekezletre hívja össze s ezen állásfoglalását feliratban juttatta a földművelésügyi miniszter tudomására. Ezen feliratunkra a földművelésügyi miniszter a következőben válaszolt (Olvassa):

31232
VIII. 2. sz.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek”
Budapesten.

Öszinte köszönettel vettem az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”-nek, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségé”-nek nevében is, folyó évi márczius hó 14-én 873. szám alatt hozzám intézett felterjesztését, mely szerint az egyesület a szőlőfelújítás előmozdítása céljából kifejtett működését s a mester-séges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893 : XXIII. törvényezik erélyes végrehajtására irányuló törekvéseimet méltányolja.

Köszönettel tartozom első sorban az Egyesület szőlőművelési és borászati szakosztályának, mint amely legelőször foglalt erélyesen állást a bortörvény végrehajtása ellen megindult mozgalommal szemben s azzal a tekintélyes értekezlettel, melyet az említett szőlőművelési és borászati szakosztály folyó évi február hóban az ország valamennyi fontosabb borvidékéről összehívott bortermelők részvétele mellett tartott, a hazai szőlőbirtokos közönségnek e nagy horderejű kérdésben való megnyilatkozása legelőször nyújtott módot és alkalmat.

Megvagyok győződve arról, hogy a borhamisítással üzött visszaélések megszüntetése s boraink előnyös értékesítésének biztosítása végett, a bortörvény szigorú és igazságos végrehajtására, a nehéz viszonyokkal küzdő hazai bortermelés érdekében égető szükség van, de szükségesnek tartom, azt egyszersmind a reális borkereskedés és a fogyasztóközönség érdekében is s ezért erre jövőre is kiváló súlyt helyezek.

Megnyugvással látom az egyesület idézett felterjesztéséből, hogy e tekintetben a kormányval az egyesület is egyetért s hogy ennél fogva bizton remélhetem, hogy az 1893 : XXIII. törvényezik végrehajtásában a hatóságokat az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” ezentul is hatályosan támogatni fogja.

Ami végül az egyesületnek a bortörvény végrehajtására vonatkozólag tett javaslatait illeti, ezeket beható megfontolás tárgyává teendém.

Kelt Budapesten, 1899. évi április hó 21-én.

Darányi.

Szövetség-titkára : A bizottság állásfoglalásából folyólag a vidéken is megindult erélyes akciónak az az örvendetes eredménye van, hogy a mübortgyártó kereskedők által indított akció ma teljesen letört és a törvény szigorú végrehajtása ellen ezidőszert nem hallatszik többé panasz a kereskedők köréből. Méltóztassék a földművelésügyi miniszter leiratát tudomásul venni.

A földmivélésügyi miniszter leiratát az igazgató-választmány örömmel veszi tudomásul.

Szövetség-titkára: A mult választmányi ülés határozatából folyólag a Szabolcs vármegyei és Erdélyi gazdasági egyesület kezdeményezésére egy küldöttség révén terjesztettük elé a pénzügyminiszternek és a földmivélésügyi miniszternek is azon kérelmet, hogy a gazdák által eselédjeik és munkásaik részére vásárolt szeszt italmérsi adó mentesen szerezhessék be. A földmivélésügyi miniszter most értesít, hogy az igazgató-választmány kérelmének azonban a pénzügyminiszter eleget nem tehetett s arról értesít, hogy a szeszforgalmi adóról szóló törvény benyújtása előtt ő maga is megfontolás tárgyává tette ezt. Ezen kedvezményt azonban az adózás elveivel összeegyeztetendők nem találta és annak felvételét nem tartja indokoltnak.

A választmány a leiratot tudomásul veszi. **A Szövetség titkára:** A kereskedelmi miniszternek egy másik intézkedéséről értesít a földmivélésügyi miniszter, midőn tudatja, hogy a budapesti tőzsde árjegyzéseit a kereskedelmi miniszter az összes távirtdák és telefonállomásoknak megtávirtoztatja, úgy hogy 1300 távbeszélőhivatal bizott meg ezen tudósítások kiragasztásával s a gazdaközönség ezental az árjegyzésekről az ország minden részében gyorsabb értesülést szerezhethet, mint eddig. Méltóztassék örvendetes tudomásul venni azzal, hogy a „Köztelek”-ben a gazdaközönség tudomására fog hozatni.

A választmány ily értelemben határoz.

Szövetség titkára előterjeszti, hogy a pénzügyminiszter az egyesület beadványára értesít, hogy a Gazdaságtörténelmi Szemle című folyóiratnak eddig megjelent öt évfolyamát öt példányban megszerzi és 1899. évtől kezdve a Szemlére 5 példányban előfizet, azonban a folyóirat anyagi támogatása iránt előterjesztett kérelmét az egyesületnek megfelelő hitel hiányában teljesíthetőnek nem találta.

Tudomásul szolgál.

Tudomásul veendő tárgyak.

Ezután az igazgató-választmány az egyesülethez a mult ülés óta érkezett alábbi ügyek elintézését s illetve beérkezését vette tudomásul:

Földmivélésügyi miniszter leirata mezőgazdasági cikkek hamisítása tárgyában.

Ugyanaz vértetű írtására vonatkozó utmutatást küldi 100 példányban.

Ugyanaz fedezetési állomásokon elhelyezett ménék kimutatását küldi.

Ugyanaz falusi kisgazdák tanulmányi ki-rándulásainak ügyében kiadott körrendeletét küldi.

Ugyanaz állattenyésztési felügyelőségek szervezeti szabályzatát küldi.

Ugyanaz mintapincze újjászervezése és borértékesítő” szövetkezetek létesítése ügyében Mayer Henrik külföldi tanulmányutjáról szóló jelentést küldi.

A II-ik nemzetközi acetylén-kiállítás rendező bizottsága meghívót küld.

Deutsche Landwirtschaft Gesellschaft Frankfurtban tartandó vándorkiállításra kiküldöttet kér.

Orosházi iparegyesület az ottani iparkiállításra meghívót küld.

Bartal Béla a Tolnamegyei gazd. egyesület elnökségéről való lemondását tudatja.

Az OMGE. belügyei.

Jeszenszky Pál titkár bemutatja a mult ülésről felvett, elnökileg aláírt s két kiküldött által hitelesített jegyzőkönyvet, amely a „Köztelek”-ben is közzé volt téve.

Tudomásul szolgál.

Jegyzőkönyvhitelesítők.

A mai ülésről fölveendő jegyzőkönyv hitelesítésére az igazgatóválasztmány az elnök

javaslatára **Kodolányi Antal** és **Bálintffy Pál** tagokat kéri föl.

Meghalt tagok bejelentése.

A mult ülés óta elhaltak a tagok sorából báró **Radvánszky János**, **Luczenbacher István**, báró **Lipthay Béla** és **Bossányi László** alapító tagok, dr. **Marsovszky Endre**, **Brüll Mór**, **Plank Ferenc** és **Nyáry Ferenc** évdíjas tagok.

A választmány a tagok elhunyna felett részvétét fejezi ki.

Tagul belépésre jelentkeztek a mult ülés óta:

Hochstädter Lajos intéző, **Fészeklak**, **Toponár**, **Somogy megye**. **Weiner Adolf** gazdasz, **Pta-Tetétlen**, **Abony**, **Pestm.** **Nagy Lajos** főbgi intéző, **Alcsuth**, **Dr. Salgó József** földbirtokos, **Budapest**. **Domahidy Sándor** földbirtokos, **Domahida**, **Nagy-Károly**, **Szalmármegye**. **Löwenfeld Joachim** urad. bérlő, **Litér**, **p. Veszprém**. **Báró Springer** uradalom, **intézőség**, **Adony-Szabolcs**, **Fejérm.** **Jungreis Samu** bérlő, **Apcz**, **Hevesm.** **Böhm Ignác** földbirtokos, **Somogy-Nagy-Bajom**. **Bodonyi Kajtár Sándor** urad. kasznár, **Uj-népuszta**, **Nagy-Kanizsa**. **Pinkolci Tóth Sándor** építőmester és földbirtokos, **Budapest**. **Wolf Soma** terményügynök, **Budapest**. **Kollár Dávid** földbirtokos, **Görbő**, **Pinczehely**. **Bács-martonosi gazdakör**, **Bács-Martonos**. **Haidekker Sándor** sodrony-gyáros, **Budapest**. **Szentiványi Károly** plébános, **Bodajk**, **Fehérm.** **Madarassy János** gazdatiszt, **Pta-Csér**, **p. Monor**. **Iványi Frigyes** urad. intéző, **Nágoes**, **Somogy**. **Elek Albert** tisztartó, **Nagy-Gáj**. **Löffler Béla** nagybérlő, **Sárafalva**, **Torontálm.** **Koch János** földbirtokos, **Zsombolya**, **Gayssler Ferenc** tisztartó, **Pa-Russa**, **u. p. Véghes**, **Zólyom megye**. **Özv. Brüll Mór** né földbirtokos, **Budapest**. **Kayser Vilmos** kezelő ispán, **Bak**, **Zalam**. **Solymos Gáspár** nagybirtokos, **Török-Becse**, **Torontálm.** **Schiffer Manó** urad. kasznár, **Német-Ellemér**, **Torontálm.** **Özv. Kerpely Károlyné** földbirtokos, **Kemenes-Högyész**. **Hollóssy Gyula** földbirtokos, **Gertenyés**, **Temesm.**

A taglétszám tehát 386 alapító, 2768 évdíjas, 23 tiszteletbeli, összesen 3177 tag.

Az igazgató-választmány az ujonnan jelentkezettek örömmel veszi fel a tagok sorába.

A Mészáros-Ipartestület átirata.

Jeszenszky Pál titkár: Az igazgató-választmány tudomással bir arról, hogy a mult napokban a Flóra-gyár leégett; ez kihatással lesz egy a termelőkre, mint a fogyasztókra, mert a faggyu értékesítése ezidőszert igen meg van nehezítve s ennek folytán a husarak csökkenése fog bekövetkezni. Két gyár van Magyarországon, amely a nyersfaggyu ipari feldolgozásával foglalkozik s ezek egyike a Flóra-gyár a mult héten leégett, amelynek részvényesei elhatározták, hogy újból nem fogják a gyárat felépíteni. Arról van szó, hogy a faggyuértékesítés ugyszólván lehetetlenné van téve és ennek káros kihatását a gazdák annyiból érzik, hogy a mészárosok a faggyu értékesítésénél beálló veszteségeiket vagy a fogyasztókon fogják megvenni, vagy a termelőkn. A mészárosokra is kellemetlen ez az állapot és ennél fogva a Budapesti Mészáros-Ipartestület felterjesztést intézett a földmivélésügyi miniszterhez egy faggyufeldolgozó-gyár létesítése ügyében s egy hozzánk intézett átiratában kéri az Ipartestület, hogy az egyesület pártolja a földmivélésügyi miniszterhez benyújtott ezen beadványát. Szólv felvilágosítást szerzett a Flóra-gyár igazgatóságánál, hol azt a kijelentést tették, hogy a részvényesek hajlandók volnának a gyárat újból fölépíteni, ha az állam részéről némi támogatásban részesítenék.

Méltóztassék elhatározni, hogy a földmivélésügyi miniszterhez a budapesti Mészáros-Ipartestület ügyében pártolólág fölírjunk.

A választmány e fölterjesztés intézését elhatározta.

Sármezey Árpád kérelme.

Jeszenszky Pál titkár: Sármezey Árpád Temes-szépfalusi birtokos kosárfonótelepet létesített abból a czélból, hogy környéke szegény népének téli munkát biztosíthasson. Ez a gyár 120 családot foglalkoztat állandóan s ezenkívül 100 családnak ad időközönként munkát. Nevezett telepe jól prosperálna, de az a nehézség merül fel, hogy nem képes értékesíteni az előállított kosarakat, mert azok vasuti szállítási díja rendkívül nagy. Az Államvasutak Igazgatóságához fordult és szállítási kedvezményt kért; a miniszter a kívánságot teljesítette is oly módon, hogy a kosarak szállítására 200 kilométeren túli szállításnál kedvezményt nyújt; Sármezey újból fölirt s jelentékenyebb szállítási kedvezményeket kért a minisztertől s egyuttal tíz évi kamat nélküli államségély engedélyezését is kérte. Nevezett kosárfonótelep tulajdonos egyesületünkhöz is átiratot intézett, kérve, hogy a miniszterhez beadott folyamodványát pártolja az egyesület.

Miután az egyesület a háziipar fejlesztését mindig pártolta s miután a beszerzett információk szerint Sármezey vállalata tényleg azon vidék hasznára válik, az egyesület nem zárkozhatik el a kérelem teljesítése elől, méltóztassék tehát elhatározni, hogy pártolólág írjunk fel a kereskedelemügyi miniszterhez **Sármezei Árpád** kérelme ügyében.

Zselénski Róbert gróf és **Máday Izidor** hozzászólása után a választmány elhatározza, hogy egy a kereskedelmi miniszterhez intézendő felterjesztésben **Sármezei Árpád** beadványának azon részét mely szállítási kedvezmények adását kérelmezi a kosarak szállítására nézve, pártolni fogja.

A katonai élelmezési raktár parancsnokságának átirata folytán az igazgató-választmány az év folyamán tartandó ajánlati tárgyalásokra az egyesület képviselőjében **Perczel Ferenc**et és **Rubinek Gyulát** küldi ki.

Az egyesületi Tanács javaslatai.

Forster Géza igazgató jelenti, hogy a mai ülésre szóló meghívóval együtt az egyesület 1898. évi vagyonmérlege és 1898. évi költség- és jövedelemzámlája a választmányi tagoknak megküldetett.

Scitovszky János a számadásokban előforduló könykiadó-vállalati előlegre nézve kér felvilágosítást s kéri, vajjon történtek-e lépések a fenmaradó könyvek értékesítésére nézve.

Forster Géza igazgató felvilágosításul megjegyzi, hogy ezideig a könyvek értékesítésére módozatot találni nem sikerült. Az értékesítéssel megbizott könyvkereskedő-czég sem hajlandó átvenni nagyobb mennyiséget. A könyvkiadóvállalat könyvei végre megjelentek s most vannak szétküldés alatt; ma még az eredményt nem lehet konstatálni, de valószínű, hogy a már fennálló tartozás növekedni fog. Ez a tartozás tényleg fennáll, de a könyvek értékében egy jó része fedeztetet fog idővel találni. A vállalatot beszüntettük, és csak esetről esetre fog ezental az egyesület a saját kezelésében műveket kiadni. Méltóztassék ezt tudomásul venni.

Az igazgató-választmány az egyesület 1898. évi vagyonmérlegét s 1898. évi költség- és jövedelemzámláját elfogadja, azt helyben hagyja s a közgyűlés elé terjeszti ama kéressel, hogy a felmentvényt, úgy az igazgató-választmánynak, mint az igazgatónak és pénztárnoknak adja meg.

A számvizsgáló-bizottság jelentése.

Rubinek Gyula ügyvezető-titkár előterjeszti a számvizsgáló-bizottság jelentését.

A bizottság az egyesület 1898. évi vagyonmérlegét tételről tételre átvizsgálván, azt helyesen felállítottnak találta s a végeredményeket is helyesnek találta. Az OMGE. 1898. évi költség- és jövedelem-zámláját is helyesen egybeállítottnak találta, annak tételait úgy a pénztári könyvvel, mint az egyes

számlákkal összehasonlította, nemkülönben a vonatkozó okmányokat is betekintette. A felállított költség- és jövedelem számlát helyben hagyja és ennek alapján a közgyűlésnek javaslatba hozza, hogy a felmentvény úgy az igazgató-választmánynak, valamint az igazgatóknak és pénztárnoknak ezen számadásokra vonatkozólag megadassék.

A bizottság a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének 1898. évi számadásait is tüzetesen átvizsgálván, azokat rendben találta s a felmentvény megadását javaslatba hozza.

Az 1899. évi tenyészállatvásár számadatait is tételről-tételre átvizsgálta s a felállított mérleg számlát helyesnek találta 571 frt 70 kr végeredménnyel.

A bizottság ápril 20-án pénztárvizsgálatot is váratlanul eszközölt; a pénztárt teljes rendben találta és a naplót minden pénztárról lezárta és aláírta.

A számvizsgáló-bizottság és az egyesületi tanács a könyvelő személyére vonatkozólag is javaslatot terjeszt az igazgató-választmány elé.

Az igazgató-választmány, a tanács, illetve számvizsgáló-bizottság összes felsorolt javaslataihoz hozzá járul.

Az egyesület 1900. évi költségvetésének bemutatása.

Forster Géza igazgató bemutatja az egyesület 1900. évi költség-előirányzatát, mely a mai ülés meghívójával szintén megküldetett a választmány tagjainak.

Az igazgató-választmány a bemutatott költség-előirányzatot elfogadja és az őszi közgyűlés elé terjeszti.

Az ügyvezető-titkár helyettesítése.

Forster Géza igazgató: Az ügyvezető-titkár Rubinek Gyula a szegedi kiállítás teendőjével annyira el van foglalva, és sokszor kénytelen Budapestről eltávozni, szükségessé válik tehát, hogy valaki őt helyettesítse. A tanács azon javaslattal járul a választmány elé, méltóztassék a kiállítás végéig az ügyvezető-titkári teendőkkel Jeszenszky Pál titkárt felruházni.

A választmány az egyesületi tanács javaslatához hozzájárul és az ügyvezető titkári teendők ellátását Jeszenszky Pál titkárra ruházza.

Szövetkezeti üzletvezetők kiképzése.

Rubinek Gyula ügyvezető-titkár: előterjeszti, hogy az egyesületi tanács Forster Géza igazgató előterjesztése alapján foglalkoztassék azon kérdéssel, hogy miképp lehetne azon a kalamitáson segíteni, hogy az OMGE. és más egyesületek által kezdeményezett szövetkezeteknél nincs szakértő üzletvezető. Ezen baj elhárítására a Tanács az említett javaslat alapján azon elvi álláspontra helyezkedett, hogy kivánatos volna, ha egyes kereskedelmileg szakképzett egyének gazdasági szakképzettség elérésére és esetleg külföldi tanulmányok végzésére és hazai szövetkezetnél gyakorlati idő töltésére ösztöndíjjal segélyeztetnének.

E célra az egyesületnek ugyan nem áll rendelkezésére nagyobb összeg, de a szövetkezeti bizottság autonóm rendelkezésére áll azon összeg, amelyet évenként a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete tisztajövedelméből a szövetkezeti célok előmozdítására az OMGE. pénztárába befizet; a Tanács azon javaslattal járul a választmány elé, hogy a szövetkezeti bizottság kéressék fel ezen összegből két ösztöndíj alapítására az irányban, hogy két szakértő egyén megállapított program alapján támogattatnék a szövetkezeti üzletvitel elsajátítására. A földmívelésügyi miniszter pedig felkérendő, hogy szintén két ösztöndíjat alapítson s ekként 3-4 egyén képeztetnék ki más és más szövetkezeti szakma részére.

György Endre praktikus dolognak tartja, ha ily szövetkezeti ügyvezetők kiképeztetnének; a francia szövetkezetek szindikátusát szintén mostanában foglalkoztatja ez a kérdés.

Felhívja azonban a figyelmet arra a széttagoltságra, amely a hazai szövetkezetek körül mutatkozik; nincs statisztikánk, mely adatokat foglalna össze a hazai szövetkezeti alakulásokról. Szerinte a szövetkezeti bizottság a szövetkezetek kongresszusával egyetértőleg volna hivatva megállapítani az ekképp tanulmányokra kiküldendő egyének uti programját.

Miklós Ödön szintén hangsúlyozza a hazai szövetkezeti alakulásokról adatokat magában foglaló statisztikai szükségességét, ezt azonban kormányzati feladatnak tartja, felkérendő volna tehát a kereskedelmi miniszter, hogy az adatok összegyűjtésével az orsz. statisztikai hivatal bízva meg.

Báró Malcomes Jeromos: A gyakorlat azt mutatja, hogy sok vármegyében meg van a törekvőfogyasztási szövetkezetek létesítésére, azonban e szövetkezetek üzletviteléhez szakértő egyének nincsenek. Hogyha a szövetkezeti bizottság ily szakegyéneket ösztöndíj mellett kiküld a külföldre, azoknak elsősorban kötelezővé kellene tenni a hazai hasonló alakulások tanulmányozását.

Forster Géza javaslata védelmére felhívja azt a tényt, hogy ma éppen nem lehet, vagy nagyon nehéz találni szövetkezeti üzletvezetőket; például hozza fel a Magyar Mezőgazdák szövetkezetét tekintetben, hol a megüresedett igazgatói állásnak szakképzett egyénnel való betöltése nehézségekbe ütközik. Szóla akként kontemplálja a felvetett kérdést, hogy nem szükséges az, miszerint minden üzletvezető kiküldessék külföldi tanulmányra, de a szövetkezeti alakulások némelyikénél ez is kívánatos.

Bernát István elnök és előadó felszólalása után a választmány felkéri határozza a kereskedelmi minisztert a szövetkezeti alakulásokra vonatkozó adatok összegyűjtésére, a szövetkezeti bizottságot pedig a fölvetett kérdés tekintetében konkrét javaslat tételére hívja fel.

A budapesti gépkísérleti állomás.

Jeszenszky Pál titkár: Az OMGE. kezdeményezésére 1892. évben a műegyetemen egy gépkísérleti állomás létesített, az egyesület kebeléből alakított felügyelő-bizottság ellenőrzése mellett. Miután az OMGE. szakosztályai és bizottságai két év előtt újjászerveztettek, szóla javasolja, hogy az állomás mostani felügyelő-bizottsága szüntetessék meg s a felügyelettel a műszaki bizottság bízassék meg. Az állomás vezetője kéri, hogy az állomás vezetésére egy mérnök alkalmaztassék a földmívelésügyi miniszter által. Mint-hogy pedig a gépgyárosok által az állomás nem vétetik igénybe, utasítandó volna a műszaki bizottság, hogy az állomás további fentartására nézve tegyen javaslatot a választmánynak.

A választmány az ügyet javaslattétel véget a műszaki bizottsághoz utalja.

Gabonakereszték elhelyezése a vasutak mentén.

Rubinek Gyula ügyvezető-titkár: Több fölmerült panasz folytán az egyesületi tanács átiratot intézett a vasutagazgatóságokhoz s be-kérte az adatokat arra nézve, hogy mily távolságot kötnék ki a vasutak mentén a szántó-földeken elhelyezett gabonaneműk elhelyezése nézve. Az igazgatóságok e tekintetben a kisajátítási törvény 20. §-ához alkalmazkodnak, mely a szalma és gabonaneműekre 60 m. távot köt ki. A vasuti üzleti rendtartásban azonban ez nincs kikötve s így fölmerülő károk esetén a bíróságok tetszőlegesen intézkednek. A tanács fölírta a kereskedelmi miniszterhez, hogy a vasuti üzleti rendtartásba vé-tessék fel a kisajátítási törvény fenti rendelkezése a felmerülhető félreértések kikerülése végett.

Méltóztassék ezt tudomásul venni.

Többek hozzászólása után a választmány a Tanács intézkedését helyesléssel veszi tudomásul s újból átirat intézését határozza el a

vasutak igazgatóságaihoz az irányban, hogy mily eljárást követnek oly esetekben, midőn lábón álló gabona hamvad el.

Az igazgató-választmány a f. év folyamán Miskolcra rendezendő gyapjuaukezióra az egyesület képviselőjében Jeszenszky Pál titkárt küldi ki.

Miklós Ödön a Borsodvármegyei gazdasági egyesület nevében hálás köszönetet mond az OMGE.-nek azért a jóindulatáért, hogy az idén újlag a Borsodmegyei gazd. egyesülettel karöltve Miskolcra fogja a sörárpavásárt rendezni. Egyesülete oda fog hatni, hogy a vásár az országos és lokális igényeket egyaránt kielégítse, kéri az elnökséget, hogy az OMGE. kiküldöttjeinek megnevezéséről gondoskodni sziveskedjék.

Elnök azon óhaját fejezi ki, hogy a miskolci sörárpavásár éppúgy mint az előző évben, jól sikerüljön, az OMGE. képviselőjétől annak idején gondoskodva lesz. Az ülést be-rekeszti.

A ruthénség és az uzsora.

Abból a felfogásból kiindulva, hogy a ruthének nyomorúságának enyhítése a nemzeti becsület kérdése és hogy e téren minden hazafinak meg kell tenni kötelességét, kerestem föl Beregnek természeti szépségeiben gazdag völgyeit. Azokat a völgyeket, hol a természet mostohaságát tetézte az embernek önző kapzsisága és Carlyle-val szólva a pokollal közlekedő nyomorúsággá fokozták gazdasági politikánk hiányai.

A ruthénség nem azért van mai sorsára kárthatva, mert földje háládatlan. Láttam sokkal sivárabb területeket melyeken legalább relativ jólétben él a lakosság. Skócia *Highlandje*, Svájc egyes részei sokkalta kevesebbet érnek gazdaságilag és a mezei gazdálkodás történetében mégis helyet biztosítottak maguknak. A nyomor és elszegényedés forrása nem is csak a ruthénség jelleme, hanem a nembánomság politikája, mely nálunk oly soká dominált.

A történetírók jellemző tények gyanánt említhetik majd föl, hogy míg Budapesten épült a milliókba kerülő parlamenti palota s annyi volt a pénz, hogy iparművészeti muzeumunknak jutott tizezer frankja egy *gubbioi* majolika tál megszerzésére, azalatt a Fölvidéken forintokért üzték ki örökekből a parasztot s alig három krajczárt erő dohányért adta cserébe egy napnak munkáját az uzsorásnak a szegény ruthén.*)

A manchesterizmus bünei legelőször és legélesebben a ruthének lakta vidékeken nyilatkoztak meg, azután következett az echo az Alföldről, sőt Torontál sokat irigvelt, áldott mezőiről is. E tények tanúsága röviden az volt, hogy ezt így továbbfejlődni engedni még sem lehet.

Következett a társadalmi mozgalom, Hagara főispán akciója az uzsora ellen, Egan kiküldetése s ennek kapcsán azoknak a gazdasági rendszabályoknak hosszú sora, amelyeket földmívelésügyi miniszterünk a leigázott nép érdekében elrendelt.

Nem egy ruthén kunyhó küszöbét

*) Hivatalos adat Egan jelentéséből.

léptük át. A szegénység, mely azokban élénkbe tárult és azok a raffinált élvezetek, melyekben mi itt a fővárosban gyönyörködünk, vádló és éles ellentét. Mintha e nép fölött a gazdasági haladás századai nyom nélkül röpültek volna el. Öltözete a régi darócgunya, eledele a zabliszt és burgonya, igényei alig vannak, dolgozik és gyarapodni még sem bír. Legfőleg uzsorásai hiznak meg rajta. A szoba alacsony, füstös és korommal lepelt, meghajlásra, alázatosságra tanít. A butorok egyszerű fából vannak, dísznek, festésnek nyoma sincs. Egyetlen ágy, melynek aljában ott a krumplicészlet, egy láda, pad és néhány tányér — ez mindene. Valóban e népnek oka van hinni a jövő életben, mert az, mi itt reá vár, alig más mint törődés, nélkülözés és gyötrelm.

Az uzsorának hivatalból való üldözése, a minek eredményeitől sokan nem is ok nélkül féltek, jó hatású volt. Az uzsorások részint félelemből, részint bosszúból megtagadták ugyan a további kölcsönöket, de a válság mégsem következett be. A ruthén paraszt megél kölcsön nélkül is, a miben kétségkívül az is támogatja, hogy most van mit ennie. Azt azonban talán méltán elvárhatja a magyar állam és társadalomtól, hogy ez neki biztosítsák.

Ez igazolja azt, a mit a Gazdaszövetségben legutóbb tartott felolvasásban az indiai uzsoratorvények tárgyalása alkalmával állítottam. A hitel-szükséglet, mely a társadalom egyes rétegeiben mutatkozik, nagyon sok esetben nem természetes, hanem mesterségesen van táplálva és növesztve a pénzt adó uzsorások által. Ezek gondoskodnak arról, hogy az első kölcsönt kövesse a második, ezt a harmadik és így tovább. A praeventiv intézkedésekre, a megokolatlan kölcsönvételek megakasztására okvetlenül szükség van. Nem kétkedem, hogy az eredmény nálunk is az lesz, ami Kelet-Indiában volt.

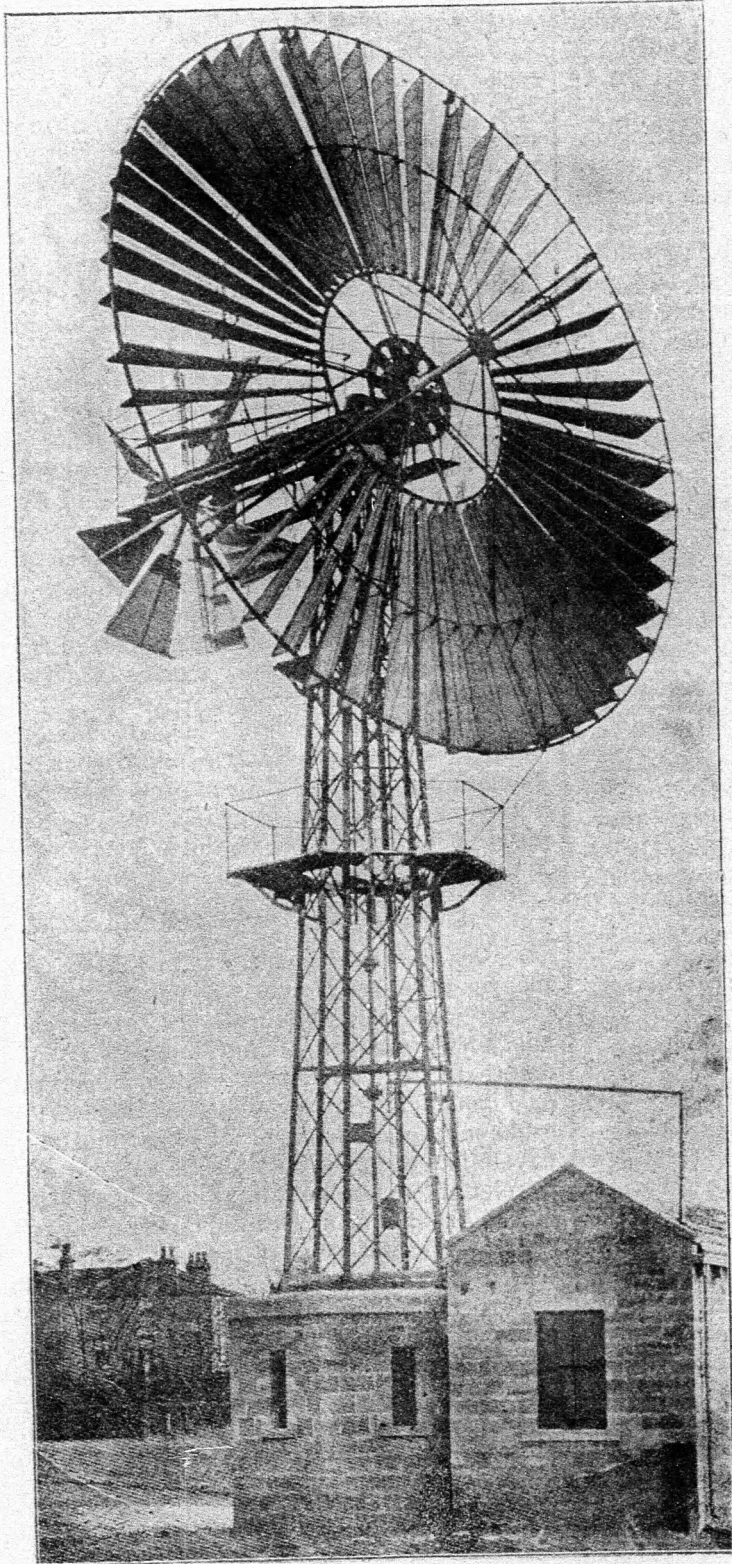
A gazdálkodó osztály terhei apadni fognak, mert a bajok főforrása be lesz tömve. Az uzsorás fölszedi sátorfáját, mert átkos mestersége megszűnik jövedelmes lenni. Az adót fizetni fogják rendszeresen a nélkül, hogy pénzért az uzsorához futnának.

Az uzsoratorvény reformja napirendre van tűzve és az onnan előbb le nem kerül, míg ebben az irányban kielégítő intézkedések nem vétetnek föl belé. Nem azok a haladásnak, a nép jólétének és humanizmusnak emberei, kik az ingó töke dicsőítését követelik és megengedhetőnek tartanak minden visszaélést, ha azt a pénzzel követték el, hanem azok, a kik reá mutatva pusztításaira hatalmának megtörésén dolgoznak.

A Magyar Gazdaszövetség ez irányu petitiumát nemsokára szóval fogja az igazságügyi miniszter elé terjeszteni. Plósz eddigi működése, főleg az Engel-féle ügyben való férfias föllépése után azt hiszszük, alapos a remény, hogy nem

fáradunk hiába. Az elavult, nemzetrontó doktrinákat, melyek szerint a pénzzel és hitellel rosszat tenni jóformán nem is lehetne, annál inkább lomtárba tehetjük, mert maga Anglia is leszámolt velük. Ha ez bekövetkezik, akkor legalább nem szenvedtek hiába ruthénjeink.

Bernát István.

60. ábra. Szélmotor villamvitágítási célra Boyle-Hall-ban.

NÖVÉNYTERMELEÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Kender, len, pamut és jute.

Ujabb időben, különösen Darányi minisztersége óta, öröndetes felpezsdülést tapasztalunk a mezőgazdaság majdnem minden ágában; legalább is határozott törekvést arra, hogy az elmulasztottakat pótoljuk, az elhanyagoltakat nagyobb gondozásban részesítsük.

Ezt tapasztaljuk a kender és len — hazánk e szövetanyagot szolgáltató két főnövényének termelése körül is; ámbar ez a két ciklik nem volt valóban s tulajdonképpen elhanyagolva, — mert ha fáradságot venne magá-

nak valaki a Gazd. Lapok 1850—1890-ig, vagy a Köztelek 1890. óta megjelent számain — köteteit — átlapozni, meglátná, hányan s hányszor irtak legjelesebb nemzet- s mezőgazdáink a kender és lentermelés érdekében, s mennyit küzdöttek az öreg Bakay Nándorral együtt, míg végre a szegedi kiállítás — s ott megtartott I. orsz. gazdakongresszus majdnem egyedüli eredményként — Szegeden egy kendergyár létesült.

Bizony sok szép pénzt kiadtunk mi már olasz (piemonti, bolognai stb.), és orosz (rigai) kender és lenmagért!... ugy szólnak — eredmény nélkül, s a helyett, hogy a magunk fajtáit iparkodtunk volna nemesíteni! Pedig nemesíthetők volna, ha nem volnánk annyira imádói az idegen bálványoknak. Mi sem könnyebb, mint a kendert nemesíteni, mert — mint a komlónak — ennek is csak egy faja van; minden fajtája vagy válfaja tehát csak a talaj-, égjaj- és művelés eredménye. A kendernek pedig — mint a komlónak is — ott van a legtermészetesebb hazája, a hol vadon is megerem.

A len már más megítélés alá esik; ennek a nemnek (genusnak) már több faja van: a linum usitatissimum, perenne, catharticum, austiacum, alpinum, stb. Mivel faja az usitatissimum, melynek egyik válfaja a zárt másik a nyílt len; amaz a magot zárt tokban tartja s így nem hullatja — emez nyílt tokban, tehát hullatja (a mák is ilyen!). Van ezeken kívül kék és fehér virágu.

A faj és fajtabeli különfeleségekre nem akarok tovább kiterjeszkedni, mert célom ezuttal arról írni, hogy daczára annyi fáradságnak s ösztönzésnek magánosok és az állam részéről, e két fonálnövényünk művelésének elterjesztése oly arányokban, hogy az tekintélyes jövedelmi forrássá válnék — sehogy sem sikerül. Bármint iparkodnánk azon, hogy új életre galvanizáljuk: nem megy. Ennek pedig — némi alárendelt befolyásokon kívül — főként a divat az oka. A mint vannak jelszavak, melyek után bizonyos kor indul; amint vannak „politikai divatok“, melyek szinte változnak: úgy vannak nemzetgazdasági és mezőgazdasági divatok is, hol utánzásból, hol kényszerűségből. En fiatal koromban hordtam még 6—7 frtos üngöt lenvászonból; az egyszerű földműves, a gazd. munkás, a kocsis, béres ezelőtt évekkel hordott még saját felesége s háza-

népe természetete-fonta-szotte fehérmüt kenderből: ma már ennek nagyrészt vége s a fogyasztók milliói felhagyva a kendertermeléssel most már csak az olcsó pamutzövetet használják (gyoles és patyolat: pamut van biz az alati!) Hiszen a nagygyártás alig ismer ma már még a legfinomabb minőségű áruiban is tiszta lenvásznat; még ez is gyakran pamutos, hát még a többi! És a pamutos gyapjuszövetek posztók. S ezt az irányzatot sem prémiumokkal, sem előadásokkal s hirlapi cikkekkel nem lehet megváltoztatni, mert ez egyenesen pénzkérdés, egyik részlete a megélhetés kérdésének. A pamutzövet sokkal olcsóbb mint a kender- s lenvászon, hogy sokkal kevésbbé tartós, azzal senki sem törődik. Csak egyszerre ne kelljen

sok pénzt kiadni, mert nincs!

A kender — nem tekintem annak pótolhatlanságát bizonyos hajókótelek s egyéb felszereléseknél — lassanként félre tolja a Jute is, *corchorus capsularis* és *olitaris*. A lent kiszorítja a pamut. Hát ha már védvámokat nem állíthatunk fel ellene: alkalmazkodjunk a piac kívánalmaihoz, és a helyett, hogy milliókkal adózunk a többi 4 világrész pamuttermelése s mind az öt iparának, *termesszünk pamutot mi magunk*. Ezt azért merem ily bátran kimondani, mert a pamutnövény több faja közül: *Gossypium barbadense*, *arboreum*, *religiosum*, *herbaceum* stb. az utóbbit a 60-as években, akkor, a mikor még ifjúi hévvel s lelkesültséggel foglalkoztam a mezeigazdasággal s abba vágó kísérletekkel, a tótmegyeri uradalom lajostmüvi gazdaságában házi kertemben disznóvénnyként *magam is termesztettem*. Nem melegágyba, hanem szabad földbe vetve, szeptember végére beérett, s diónyi gubói felpattanás után a legteljesebb s nagyobb bazsarózsa nagyságához hasonló hófehér gömböket adtak. Ha tehát melegágy nélkül beérett, mennyivel biztosabb termést kell adni — mint a dohány — melegágyba vetve. Gyantom, hogy Bács-Torontál s Temes megye délibb részein körülbelül a Szabadka s aradi szélességi fokról lefelé az aldunáig, s oda át a szerémi síkságon szabad vetés mellett is sikerülne, s ki tudja Békés, Csongrád, Csanádban nem-e, továbbá még feljebb melegágyi műveléssel. S mily változatosságot hozna be az örökké egyforma buza, kukoricatermelésbe!

Azért penditettem meg e tárgyat, hogy az irányadó körök figyelmét felhívjam ezirányú kísérletekre. A n.-szentmiklósi, csákovai, adai földmivessziskolákon, mint e célra kedvező talaju s égalju helyeken lehetne megkezdeni, s megkísérlni a nagyobb — bokor — fajtaikat is úgy, mint a legszebb s több pamutot adó évelőt is.

A *corchorus* körül nem lévén saját tapasztalataim, ehhez nem szólok, de *kísérletezésre mind érdemes, még a thea-növény bizonyos válfajai is*. Mert nekem az a meggyőződés, hogy család és nemzet akkor rendezi be legelőrelátóbban s takarékosabban az ő háztartását, ha mindent termel otthon, a mit csak lehet, s akkor nem függ annyira idegen népektől, idegen világrészekről.

id. Molnár Lajos.

GAZDASÁGI NOVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Ivar és nem szerinti számviszonya a kendernek, mint kétlaki növénynek.

¶ A kétlaki növények bővebb ismertetését feleslegesnek tartom, mivel a kétlaki szó már mindent megmagyaráz s mindjárt áttérek arra, hogy a legutóbbi időkig azon hitben voltak, hogy a kétlaki növények egyes egyedei, illetőleg nem szerinti eltérései tisztán a talaj és éghajlattól befolyásoltatnak. Ebből az következnék, hogy mennél jobb a talaj, annál több és mennél gyengébb minőségű az, annál kevesebb nő, vagy magvas kendernek kellene lenni.

Ezen következtetés csekély értékét bebizonyította Heyer, aki igen érdekes kísérletét több évi tapasztalata után a „*Deutsche Landwirtschaft. Presse*”-ben nyilvánosság elé bocsátotta.

Heyer más kétlaki növényvel is tett ily kísérletet, amelyre ezuttal reflektálni nem kívánok, hanem különösen a kenderrel óhajtók foglalkozni, amely jövő éveinkben a növénytermelés körében, bizonyosan nagyobb tért fog hódítani magának különösen ott, hol a talaj, éghajlat, továbbá munkaviszonyok is kedvező feltételt nyújtanak a kender jövedelmező termelésére.

Heyer több évi kísérlete alapján ugyanis azt bizonyította be a „*Mercurialis annua*”-nál, hogy az ivarra a talaj és álláshely semminemű befolyást sem gyakorol s a viszony minden körülmények között egy és ugyanez marad, t. i. 100 női virágra 10586 himvirág esik.

Heyer ezen eredményt 21,000 kísérleti növényen észlelte és már néhány száz megfigyelése után egy állandó viszonylagos számarányt nyert a him- és nővirágok között. Minél nagyobb számon tette eme megfigyelését, annál jellemzőbb volt megfigyelésének eredménye.

Ehhez igen hasonló eredményeket figyelt meg a kendernél is. Ezen kísérlet czéljára három magminta szolgált, amelyek különböző helyekről származtak és hasonló körülmények között vettek el. Itt átlagban 100 himvirágra 11521 nővirág esett. A kísérlet tárgyát 6013 növény képezte, amelyből 2794 him- és 3219

kenderrel tudomásom szerint ily irányú kísérletek nem végeztek, a kendertermeléssel foglalkozók e téreni kísérleteikkel egy igen tanulságos és ezen folytatott kísérlet beigazolására igen szép tanulmányt tehetnek.

Berger Károly Lajos.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

A szélmotor mint gazdasági erőgép.

D. J. ur a következő kérdést intézte hozzánk: Az általam kezelt birtok egyik majorjában egy magas fensíkon van egy kut, mely 35—40 méter mély ezen

kutba egy kettős nyomású szivattyú van alkalmazva, melyet egy egylovas járgány hajt. Ezen szivattyút szélmotorral óhajtánám hajtani, annál inkább, mert vidékünk igen szeles s a nevezett major teljesen nyílt s magas helyen fekszik. Minthogy pedig a kut felett egy 6° hosszú s 5° széles épület áll, a szélmotort takarmánygépek, u. n. répavágó, szecsavágó és daráló hajtására is óhajtánám felhasználni, melyek közül a daráló (1 sz. Rapid) jár legnehezebben s 2 lóerőt vesz igénybe, míg a többi csak egy-egy lóerőt ig nyel. Járgányt természetesen kisegítőül ezután is használnék széleses idöben, bár eddigi tapasztalatom szerint arra keveset lenne szükség.

Kérdésem tehát a következő:

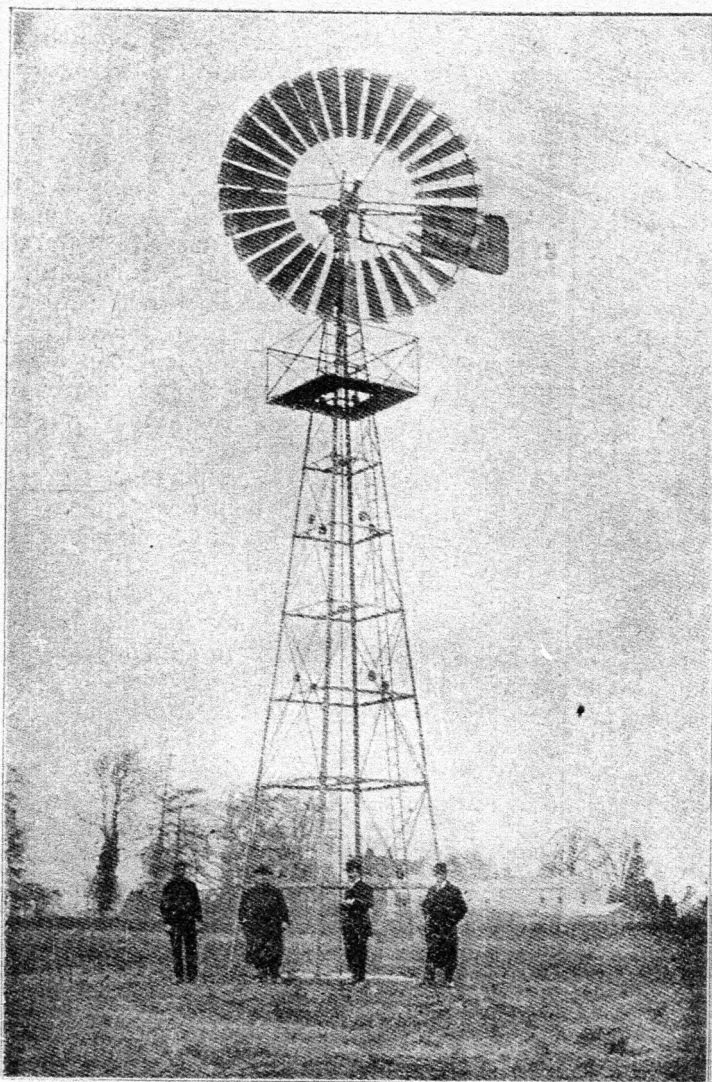
1. Létezik-e oly szélmotor s anynyira szabályozható, mely a fenti célukat megfelelne, mely gyár készíti azt s mi az ára?

2. Különbö-e magát ily berendezés a fenti körülmények között? Megjegyzem, hogy a takarmánygépek hajtására egy 2 lovasogat és egy kocsis évi tartásköltségének fele, a kuthajtásra pedig külön egy lónak évi tartásköltségének szintén fele felszámítható.

A szélmotorok újabb idöben ismét nyertek jelentőségükben, mert a villamos erő előállítására is kezdik már őket alkalmazni. Öntözési, vízszivattyuzási célokra pedig talán egy oly olesó motorunk sincs, mint a szélmotor, mely egyszer felállítva aránylag igen kevés fentartási költség mellett hosszú ideig munkaképes marad.

A szélmotorok hazájában, különösen Amerikában, majd minden nagyobb farm, gazdaság vagy kert szélmotorttal van ellátva s ott nemcsak a szükségelt vizet, de sok esetben már, accumulator teleppel összekötetésben, a villamos világítást is a szélmotor szolgáltatja.

Ami a kisebb gazdasági gépeknek szélmotorokkal való hajtását illeti, az legtöbb helyen nálunk is keresztül vihető lenne, ha a szélmotor mellé biztonsági czéllal még egy másik kisebb erőgép lenne felállítva. Tapasztalat szerint ugyanis hazánk legnagyobb részében átlag 270 szeles nap van évenként és a mai modernul megszerkesztett szélmotorok oly érzékenyek, hogy azok még a könnyű szellőt is ki tudják használni. Az mindenesetre baj, hogy az időhöz kötött, azaz naponként ugyanazon idöben végzendő munkához a szélmotor nem felel meg, mert a szél is — legalább a mi kontinentális klímánk alatt — nem jár rendszeresen bizonyos napszakokban. De azért éppen nincs kizárva a lehetőség — különösen ott, hol a széljárást huzamosabb idöön át megfigyelték — hogy a naponkéntvégzendő mun-

61. ábra. „Hercules” szélmotor Hardingsstone mellett.

nővirág volt. A második kísérletnél Heyer öt különböző magmintát használt ugyanannyi fajtaból, u. m. közönséges, felföldi, thüringi, kis-orosz és piemontvidéki óriáskendert. Ezekből 17,464 növény termeltetvén, amelyek között 8149 him- és 9315 nővirágu kender találatot, tehát 100 himvirágra éppen 11430 nővirágra esett, ebből azt észlelhetjük, hogy a kender-növénynek körülbelül 10—15%-al nagyobb a nővirágok száma.

Ezen Heyer által végrehajtott kísérletből az következik, hogy a kendernél is meglehetősen állandó a him- és nővirágok közötti számarány s ebből folyólag a kendernél a nővirágokra esik a túlsúly, mert ugyanezen kísérletet Heyer vadon termelt kenderrel is bebizonyította.

Heyer tehát saját kísérleteivel bebizonyította, hogy a kendernél a nemszerinti eltérés a növények természetéből, illetőleg egyéni természetének törvényéből folyik. Sem a talaj jósága, sem a mivélés, ugyszinté kedvező, vagy kedvezőtlen befolyások ezen törvényszerűséget meg nem másíthatják.

Mivel hazai és ezzel párhuzamban olasz

kák jórészét a szélmotor által szolgáltatott erő végezte el.

A kérdésben feltüntetett takarmánykészítő gépek hajtására lehet szélmotort alkalmazni, csak meg kell választani, a kellő átmérőjű szélkereket. Rendes jó szélnél, minők pl. a rendszeres közepes tavaszi szelek a 6—7 méter átmérős szélkerék 4 hasznosított lóerőt is szolgáltat, 5 méter átmérős 2 lóerőt kerék áttevésre. Kérdéstevő, ha beszerez egy 5 méter átmérős jó szélkereket s van rendes jó szél, a répvágót és szecsavágót akár egyszerre is hajtathatja vele. A daráló munkája már nem annyira időhöz kötött, mert a dara előre is elkészíthető s jól kezelve huzamosabb időn át is eltartható. Ha tehát jó szél fúj, daráljon a szélmotor, akár egésznapon át, hisz az üzem nem kerül egyébbe, csak egy kevés olajba. A vízszivattyúzásra nagyon kevés erő kell s miután viztartót amugy is kell készíteni, a motor vizet akkor is szivattyúzzhat, mikor esetleg más gépet nem hajthat a gyenge szél miatt, vagy munkaszünet idején.

Ami a berendezés rentabilitását illeti, az — feltéve, hogy van elég szél — mindenesetre valószínű, mert rendes széljárásnál elegendő erő áll rendelkezésre, ugyszólván ingyen. Mindenesetre olcsóbb, mint bármely más motor vagy járgány. A szélmotorral csak a vízi kerék versenyezhet, sőt az sem mindig, mert annak fentartása több kiadást okoz, mint a szélmotoré.

Mellékelt ábrákban két újabb szerkezetű motor látható. Az egyik — lásd a 61. ábrát — Hardingstone (Anglia) községet látja el vízzel. A 430 méter átmérőjű, acél vitorlákat ellátott szélkerék 12 méter magas acél toronyon áll, a 7.93 méter mélységből felszivattyúzott vizet egy 17.30 magas víztoronyba nyomja fel, honnan a községbe vezetik szét. A toronyban 800 hl. tartalmu viztartány áll. E szélkerék már évek óta dolgozik s fentartása az olajon kívül — mely kéthetenként 1.5 litert tesz ki — alig jöhet számításba.

Egy másik ily szélmotort mutat a 60-ik ábra, mely kizárólag villamos villágítás céljából van felállítva. Boyle-Hallban (Anglia) a motor 109 lámpát világít és semmi mással sincs összekötve csak a villamfejlesztő géppel és megfelelő accumulator teleppel.

E bemutatott szélmotorokon kívül számos más motor van munkában s számuk napról-napra növekszik, különösen mióta a villamos erőt raktározni sikerült. Ily módon állítható az elő mindenesetre legolcsóbban.

Újabb időben a szélmotorokat teljesen acélból készítik. Ezek egyrészt könnyebbek mint a fából készülték, szerkezetük helyesebben van megválasztva, önműködően beigazodnak nemesak a szél iránya, hanem annak erősege szerint is és amellet tartósak és csinosak. Nálunk ily acél-szélmotorokat Lakos Nándor hoz forgalomba (Budapest, Külső-kerepesi ut. 1.). Az árak a kerék átmérője valamint a torony magassága szerint változnak 280—700 frt kerék-ár és 25—40 frt folyóméter toronymagasság szerint.

I. S. P.

GAZDASÁGI ÁLLATTAN

Rovatvezető: Jablonowski József.

A meztelen csiga.

(*Limax agrestis.*)

(&) Félreértések kikerülése végett előre bocsátom, hogy a midőn a fenti ezimen egy a kert és mezőgazdaságra kártékony állat kártételéről és az ellene való védekezéséről írok, nem a Lema melanopus lárváját értem, melyet köznyelven, szintén tévesen, meztelen csiga, csupasz csigának neveznek, hanem egy valódi, puha testű csigáról szólnok.

1897. év október havában a szigetvári gazdaság egy 56 holdas tábláján a kikelt roz-

vetés foltonként ritkulni kezdett, s közelebről megvizsgálva, az egyes levelek fehères szivárványszínű nyálkahártyával voltak bevonva, s részben tövig le voltak rágva, részben összedorrot vagy czafrangokban lelőgő száraz állapotban voltak. Tehát világos jele, hogy valami külső ellenség bántotta, melyek közül tényleg néhány ott rágódott a rozstövön, s felemelve egy-két hantot, mindegyike alatt 2—4 összehuzódott, nyálkás meztelen csigát találtam.

Mint hogy 15 évi praxisomban ilyen eset még elő nem fordult, sőt nem is hallottam róla, szakkönyveimben és a Lexikonokban néztem utána, melyekből a rövid leírások után is, a *Limax agrestis*-t determináltam. Helyességéről meggyőződött az országos Rovartani Allomás is, midőn kérdésekre, a beküldött példányok megvizsgálása után, a következőkben kivonatolt értesítést adta. A beküldött növényellenség tényleg a vándor meztelen csiga: *Limax agrestis*, melynek átalakulása és életmódja még biztosan ismerve nincs. Védekezésül a rozsnak kiszántása nem vezet célhoz, mert a csiga a föld alól megint kimászik; a szándékolt hengerezés és tüskeboronálás is csak keveset fog elpusztítani, mivel egyrészt a csiga éjjel pusztít s nappal elbuvik, másrészt az oly puha nyulós testű állatot nem könnyű szétronsolni, másképp pedig életben marad. Kisebb területen pl. kertben, gyékényeket szoktak földre teríteni, mely alá a csigák behuzódnak, így ott feltalálhatók és összeszedhetők. Nagyban való védekezésre ajánlatos, a porrártort oltatlan mész, melyet — egy holdra 8—9 hl. számítva — a földön a korán reggeli órákban elhintünk. A mész maróhatása folytán izgatja a csiga felbőrét, s a nyálka kiválasztás okozza, mely utóbbi miatt a kisebb csigák elpusztulnak s a fejlettebbek elgyengülnek, s a másodszori behintésre, mert több nyálkát nem bírnak kibocsátani, szintén elpusztulnak.

Dr. Szaniszló Albert „Vezérfonál a gazd. tanintézetek és akadémiák állattani (kiválólag rovartani) előadásaihoz” című könyvében csak annyi van róla írva, hogy „ez többféle gabona- s kerti növényekből, buza-, roz-, saláta-, káposzta- stbből táplálkozik; ezenkívül gyümölcsöt s gyökereket is eszik. Tenyésztésére és szaporodására különösen kedvező a nedves és meleg időjárás. Száraz időben kövek, levelek alá vagy a földre huzódik, tojásait ugyanilyen helyekre csomóba rakja s azok lerakása augusztus hótól késő őszig tart. Ivarilag himnős”. Th. Rümpfer „Gartenbau Lexikon”-ja szintén röviden ismerteti s védekezésül a baromfiakkal való föletelést s hintésül a hamut, gipszet vagy mészpórt ajánlja, mely utóbbi, minthogy a csiga nyálkássága miatt a mészhez tapad, az állat tovább menését akadályozza, s az úgy megragadt csigát a nap kiszáritja s így megöli. Mig a Pallas Lexikon hosszasan s általánosan tárgyalja a haslábuakat felosztásuk szerint és megemlíti, hogy mintegy 16 ezer faj csiga ismeretes, melyből a legnagyobb rész a tengerben él s négy rendbe osztatnak, de a mezőgazdát érdeklő kártételről s az ellene való védekezésről semmit sem szól.

Az a körülmény, mint Jablonowski J. ur, a Rovartani Allomás vezetője is írja, hogy e csiga életmódja kevésbé ismeretes, továbbá podig, hogy a szigetvári határban 56 hold gomborkát, 60 hold rozstot, s mintegy 90 hold löherést foltonként megrongált, de nem csak ily terület, hanem az egész határ és vidéke is inficiálva van; sőt mint a „Köztelek” 1898. évi június havi vetésállás-tudósításokban olvastam — valószínűleg Nagy-Ládon — is megjelent, hol 42 h. rozstot elpusztított*: ezek a körülmények indítottak arra, hogy e kárttevő állatot tüzetesebben tanulmányozzam, s kísér-

* A hivatkozott tudósításban a kárttevő állat, mint „a meztelen csillag álcája” van megnevezve, De valószínűleg tévesen, mert a Limaxnak álcája nincs, s a Lema pedig őszszel álcaállapotán tul van; a rozson pedis külföldben sem rágódik. Valószínű tehát, hogy a meztelen csigáról (*Limax*) van szó.

letezzek az ellene való védekezéssel. Jóllehet a tanulmányozást s a kísérletezést tovább is folytatom, azt vélem, hogy hasznos dolgot csinállok hogyha az eddig elért eredményt egybevetve az olvasottakkal, a gazdaközönséggel közlöm, kérve esetleges tapasztalatainak hasonló közlésére.

A meztelen csiga arról ismeretes, hogy nem bír házzal, hanem egész meztelen és tüdővel lélegzik.

Nyugvó állapotban — fejlettségi foka szerint — gombostüfej és egy babszem alakja és nagysága között váltakozhatik, míg ha halad, kinyulik 4—5 cm. hosszúra is. Színe fiatal korában barnás husszínű s érett korában testszínű fehér, barna eres foltokkal. Az egész felbőr mirigyes szemölcsökkel van borítva, melyek a csiganak igen élénk érzékenységet kölcsönöznek s a legesekélyebb savas vagy maró érintésre nyálkát bocsátanak, mely a levegőn hamar szárad és fehér, később kékesen szivárványozott színű.

Dr. Szaniszló azt mondja, hogy a szaporodás őszszel történik, de ez téves. Ugyanis megfigyeléseim szerint a párzás április és május hóban történik és pedig éjjel vagy borongós időben nappal is. A megtermékenyítés után rövid időre nyugalom áll be s körülbelül 14 nap múlva következik a pete rakás, a föld hézagaiba rakván le gombostüfej nagyságu, színtelen és hártával burkol, 2 vagy több petét. Érdekes tudni, hogy a peterakás után 1—2 napra mindkét párzó állat megdöglik. A petéből 4—5 nap múlva barnás, husszínű apró csigák kelnek ki, melyek a szülőkhöz egészen hasonlítanak. A megfigyelésem alatt levő 3 párból 14 drb apró kikelt csigát tudtam megszámlálni, az étkül adott salátán, de valószínű, hogy a föld repedéseiben több is lehetett.

A kikelt apró csigák, ha az időjárás életfeltételeiknek kedvez, vagyis elég csapadékos, úgy átalakulás nélkül tovább fejlődnek; míg ha szárazság van s a talaj — ha be is van árnyékolva — mégis mélyen megszárad, akkor elpusztulnak.

Fejlődésüket s kártékonyágukat enyhé től idején is folytatják, de száraz fagyos télen giliszta- és egérlyukakba, valamint a föld hézagaiban összehuzódva telelnek át s az idő enyhére fordultakor ismét előbujnak, míg végre tavaszszal teljesen kifejlődve elérik. Érett, ivaru állapotukat és párzanak. Falánk természetűek fogva kivétel nélkül mindenféle leveles növényen élőködnek, de jobban kedvelik a gyenge és igen leves hajtásokat s ha egy helyen nem találnak elég táplálékot, tovább vándorolnak. Kártételüket leginkább éjjel folytatják, derült nappal rögök s levelek alatt huzódnak meg, de ha borult esős az idő, nappal is táplálkoznak és vándorolnak. Némely, igen csapadékos évben annyira elszaporodhatnak, hogy mint pl. 1897/98. évben Szigetvárott 1—1 □-öl területen 20—15 drbot lehetett megszámlálni a gomborka, zabosbükköny és árpatábla bármely helyén.

Falánkáguk pedig egész csapást mérhet a gazdaságra, mert pl. 1898. év husvét hetében — mely esős volt — mielőtt valamit tenni lehetett volna, az apró, kelő gomborkát 56 holdon teljesen kopaszra lerágták s éppen úgy pusztítottak az új vetésű löherésben is. Sajátosságos, hogy ez állat a tábla szélét — hol rendszeren sűrűbb és fejlődőtebb a növényzet, csak akkor támadta meg, midőn a tábla belsajét már elfogyasztotta s oly tiszta munkát végzett, hogy a kiveszett gomborka helyét fel sem kellett szántani, hanem megvonalozás után, a burgonyát el lehetett ültetni. Megemlítésre méltó, hogy a burgonyát nem bántotta. A buza, roz s árpa sarjadzó tulajdonságuknál fogva mégis annyira megerősödtek, hogy kinőttek a csiga — szemmel látható — pusztítása alól, de a löhere a gomborka sorsára jutott volna, jóllehet egyharmada így is kipusztult, ha a párzás ideje a pusztítást meg nem akasztja. Ugyanis elérkezvén az ivarzás ideje,

a csigák kevesebb táplálékot vettek magukhoz s idejüket a párással töltötték el, mignem a peterakás után elhullottak s a kikelt embriók a már megerősödött levélzetű növényzetnek nagyban nem árthattak, sőt a rájok jött igen száraz, aszályos nyár a legtöbbet elpusztította úgy, hogy 1898. októberben csak elszórtan lehetett látni néhányat.

Óvintézkedésül és védekezésül nagyban és kiterjedelemben a következő kísérleteket tettem.

(Vége köv.)

ÁLLATEGYSZESÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Rossz bánásmódok a gazdasági állatok használása körül.

A gazdaságban használt állatokon, főleg a lovakon és a szarvasmarhákon gyakran fordulnak elő olyan kisebb bajokból keletkező betegségek, melyeknek könnyen elejét vehetők, ha csak egy pár rossz szokásból kivetkőznénk, már pedig ezt saját javára bárkinek érdekében áll megtenni.

Gyakran láthatjuk, különösen oly vidéken, hol négyes ökröfogatokkal dolgoznak, hogy az ökröknek lába, háta stb. testrésze telve van ostorcsapásokkal, amelyektől néha csak éppen az állat szőre hull le, máskor pedig az ily helyeken vér is folyik. Ezt leginkább oly helyeken láthatjuk hol az u. n. két kézre fogott, nehéz béresostorok vannak divatban s ezekkel a tudatlan béres össze-visza verheti a szegény állatot, habár legtöbbször oka sincs reá.

Ezt a durva bánásmódot már a jó érzés szempontjából sem helyes elnézni, másrészt pedig állatunk van elsufítva, bőre s egyáltalán értéke kisebb lesz, azután pedig a sok és erős ütés-veréssel izgatjuk állatunkat, a mi többféle betegséget vonhat maga után. Nyáron pl. ha az ökröt annyira meg lett vágva, hogy bőréből vér folyik, ez a legyek által igen könnyen befertőzhető.

Mindezeknek elejét vehetjük, ha a nagy ostorokat kiküszöbölve, helyettük a könnyebb, egy kézbe fogható ostorokat alkalmaztatjuk, de ezek se legyenek azután szíjkorbácsok, hanem egyszerű zsinagból összekötött ostorok. Tartasuk továbbá szem előtt a béresrel, hogy az ostor az ökröknél nem gyeplő helyett, hanem csak annak nögatására való, azaz ha az ökröt a béres szavára nem hallgat, ne az ostorral kényszerítse ohaja teljesítésére, hanem álljon eléje s vezesse arra, a merre éppen mennie kell.

Sokszor veszedelmes betegségeket okozhat a rozsdás láncz, a mely az ökröt szemére nehezedik, sőt néha egészen bele is lóg. Ez izgatván a szemet, szembajoknak lehet okozója, amit pedig könnyen el lehet kerülni a láncz megrövidítésével.

Ha az ökröket a szekérből vagy más igából kifogják, jóllehet ennek súlyos rudja a kifogáskor leesik, a tudatlan béres ezt mégsem fogja fel, hanem egyszerűen elvezetve mellőle az ökröt, rá engedi esni az állatnak lábára, mely ennek folytán okvetlenül megsérül.

A szántás után ha az eszközöket a szántóföldön hagyják, az u. n. tézslát a kifogás helyéig az ökrökkel huzatják, a mely utközben az állat lábát össze-visza veri, a melynek következménye szintén csak betegség lehet.

Lovak szintén nem egyszer az ember-telen bánásmód miatt romlanak el. Gyakran láttam pl. különösen a kifogásnál, midőn a ló a munka után hamar az istállóba szeretne menni és folyton megindulni akar, hogy a rossz kocsis megfogja a ló zabláját s két kézzel erősen rázza azt, mi által a lovat vaddá, sőt csökönyössé teheti. Szintugy olyankor, ha a kocsis valahol megáll és a ló állás-közben lehajol legelni vagy rovarok miatt

visszafordul, a rossz kocsis e miatti dühében össze-visza veri a lovat, a minek a következménye csak az elvadulás és csökönyösség lehet.

Télen ha a kocsis rest kivenni a patkóból az éles sarkakat, igen könnyen pártatiprás állhat elő és a ló értéke ilyen okból teljesen is megsemmisülhet.

Ugyancsak télen vagy hideg őszi időben, ha a fagyos sár a lovak lábára rátapad, a hanyag kocsis a helyett, hogy ezt az istállóban tisztogatná le inkább künn mossa le lábukat s legtöbbször hasukat is hideg vízzel s ezáltal nemcsak, hogy a hidegen kénytelen állani a kikerült ló, hanem még a hasalja is átvedesedik. minek azután meghülés s ebből eredő különböző bajok lehetnek a következményei.

Nem ritkán igen szoros hámszorítót u. n. haslót és szoros állandó szíjat használnak, a mi egy felé való vértódulást okoz.

A röviden felsorolt helytelen bánásmódok egy kis utánjárással és kellő szigorral könnyen megakadályozhatók és ezzel nem egy komolyabb betegségnak elejét lehet venni.

Bédy Károly.

A szabadkai gazdák jégbiztosító szövetkezete.

A jégbiztosítási díjak horribilis fölemelésének jótékony következménye volt az a mozgalom, amely a jégbiztosításnak szövetkezeti alapon való szervezésére megindult. Eltekintve attól, hogy a jégbiztosítás a folyó évre megállapított magas díjtételek mellett, sok vidéken egyáltalán nem rezonábilis, etikailag is bántó az a gondolat, hogy néhány biztosító társaság olyan nyomást bírjon gyakorolni a gazdaközönségre, mely nem ellensúlyozható s amelynek orvosszerei nincsenek. A dolog természetéből folyik, ha a gazdaközönségben felébredt a tett-vágy, hogy érdekeit továbbra is kiszolgáltatta semmiféle kartellnek ne engedje, habár kezdetben az önvédekezés aldozatot követelne is. Ennek a felébredt buzgalomnak egyik eredményét látjuk a szabadkai jégbiztosító szövetkezetben.

Mint ugyanis értesülünk, folyó hó 11-én Szabadkán Törley Gyula nagybirtokos kezdeményezésére, megalakították a kölcsönös jégbiztosító szövetkezetet, a folyó gazdasági évre.

A szövetkezet elnöke Regényi Lajos nagybirtokos és közigazgatási előadó választott meg. A biztosítási díjak métermázsánként 10 khrban állapították meg, mely a jelentkezésnél készpénzben előre kifizetetik. A korlátolt utánfizetési kötelezettség biztosítására pedig a jelentkezés alkalmával mmázsánként 20 krról váltót adnak.

Minden tag köteles összes kalászos terményeit biztosítani.

A jégbárbeclésnél a károsult fél választ egy becslőt és a szövetkezet választmányáa küld ki egy tagot s ez a kettő választ egy harmadikat elnökül, a választmány által erre kijelölt tagokból — kik a kárt végérvényesen és mmázsákban állapítják meg — a kár bekövetkezése után 8 napon belül. Károsult tag viseli a kárbeclők utazási és ellátási költségeit, de a kárbeclő tagok napidíjat nem kapnak. A termények árát szeptember 1-én a szabadkai piacon jelzett átlagár szerint állapítja meg a választmány. 10% kár nem számítatik, illetve minden kárból 10% levonatik. A káros szeptember 15—30-ig fizetnek ki. A fölöslegű maradó díjak szétosztása, illetve aránylagos visszafizetése iránt az októberi közgyűlés határoz. A pénz- és ügykezelést a „Szabadkai általános takarékpénztár” ingyen vállalta el.

Ennyiben ismertethetjük az új szövetkezetet. Normális viszonyok között egészen helyen való volna reá az a megjegyzés, hogy egy ilyen kis körzetre alakult szövetkezet hazard játékot vesz fel. Verje el a jég a határt s a kölcsönösség ugyancsak keveset segít. Ez tagadhatlan. Az ideál távolról sem az előttünk,

hogy minden határnak legyen egy biztosító szövetkezete. Minél szélesebb körzetre nézve alakulnak meg, annál realisabb a kalkulusok s nem is gondoljuk mi azt másként, mint-hogy egy járás vagy egy vármegye érdekeltiségein megalapítva, országos góczpontba fussanak össze. Am az idén a gazdák a tizenkettedik órában voltak behajtvá ebbe a szervezkedésbe, amelytől kezdetben hőkéleteset várni nem is lehet. Kár ugyan, hogy mindent az utolsó órában teszünk, de ez még mindig jobb a fatális önmegadásnál s így felfogva a dolgot, a bácskaiak szövetkezete a kartellnek egészen korrekt felelet.

Sok és javarészt ugyanazon tendenciától áthatott hírlapi közleményt olvassunk mostanában, amelyek azt a vádat vetik fel, az agráriusok ellen, hogy az országos kölcsönös biztosító szövetkezetet elhagyják, új alapon akarnak szervezkedni, holott a régi már készen áll, s általában hibájokul röjják fel, hogy a megszorult gazdáknak nem tudtak teremteni a folyó évre valami olesó szövetkezetet. Hát ha néhány ember buzgalmának létre lehetne hozni egy országos intézményt, akkor már régen készen volna a hajlék, de az a baj, hogy több a kritikus, mint a tette kész ember. Csodálatos, hogy azok az emberek, akiket sehol sem láttunk, mikor törni kellett az új utat, most, hogy rekriminálni kell, mindenütt ott vannak. Legyenek különben nyugodtak. A kölcsönös ellen senkinek sem jut eszébe hadakozni s nem marad titok az új mozgalomnak eredménye sem, csak annyira megerősödjék, hogy a jóakaratu kritika agyon ne nyomhassa többé.

Kormányzati tevékenység.

Gazdasági munkások elhelyezése.

A munkanélkül levő munkások és munkást kereső érdekében közöljük, hogy a földmívelésügyi miniszterium munkásügyi osztálya (II. emelet 70. szám) azon gazdasági munkásokról, akik bármely vidéken hajlandók munkát vállalni, jegyzéket vezet s azoknak, a kik munkásokat keresnek, szóbeli, magánlevélbeli vagy távirati megkeresésre díjtalanul és azonnal felvilágosítást ad s a munkások felfogadása körül segédkezet nyújt.

A ragados száj- és körömfájás szünőféiben. A ragados száj- és körömfájás Magyarországon annyira csökkent, hogy jelenleg csupán két községben, ott is igen kis mértékben észleltetik. Minthogy főleg ez a betegség az, amely alkalmat nyújtott a külföldi állatforgalmunk elé gördített korlátozásoknak: a földmívelésügyi miniszter a mostani kedvező helyzetből folyólag sürgősen intézkedett, hogy a még fenforgó fertőzések lokalizáltassanak és a betegség véglegesen elfojtassék. Felhívta a törvényhatóságokat arra, hogy az állatvásári rendszert és a vasuti vizsgálatok legpontosabb teljesítését szigoruan ellenőrizzék; ott pedig, ahol a betegség az elővigyázat dacára újból fellépne, a vész elhurczolását és gyors elfojtását biztosító módon azonnal intézkedjenek. A magunk részéről a hatóságok gondoskodásán kívül azonban szükségesnek tartjuk, hogy a kérdéssel kapcsolatos nagy horderejű közgazdasági érdekek biztosítására maga az érdekelt gazdatársadalom is ószintén támogassa a hatóságokat eljárásukban. Födolog az, hogy a betegség vagy annak gyanuja a hatóságnak azonnal bejelentessék; mert csakis ebben az esetben lokalizálható a baj és akadályozható meg annak továbbhurezolása.

A budapesti állatorvosi főiskola új szervezeti szabályzatának végrehajtására kibocsátott rendeletben a földmívelésügyi miniszter kimondta, hogy az állatorvosi főiskola jelenlegi hallgatóira, még a régi tanulmányi és szigorlati

rend marad érvényben s csak az 1899/1900. tanévtől kezdve ujonnan belépő hallgatókra nyer alkalmazást az új tanulmányi és szigorlati rend. A beíratásra nézve felvett új szabályok azonban kivétel nélkül minden hallgatóra érvényesek. A gazdasági tanintézetet végzett hallgatók az 1899/1900 és 1900/1901 tanévekben egyedül gazdasági tanintézeti végbizonyítvány alapján is felvételt nyerhetnek s csak az 1901/1902. tanévben kívánthatik meg emellett az érettségi bizonyítványt. A gazdasági hallgatók különben rövidebb idő, hat félév alatt végzik az állatorvosi tanfolyamot s a következő tárgyak hallgatása alól vannak fölmentve: növénytan, természettan, állattenyésztés, növénymeghatározás és szénaelemzés, valamint állattenyésztési gyakorlatok. Okleveles gyógyszerészek csak akkor vételnek fel a tanfolyamra, ha érettségi bizonyítványuk van. Az ösztöndíjakra és tandíjmentességre a hallgatók gyakorlati oktatására, a tanársegéd alkalmazására és szolgálati viszonyára, valamint a hallgatók fegyelmi viszonyaira vonatkozólag, külön szabályzatok fognak kibocsátatni.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal.
Az OMGE. közleményei.	767
Az igazgató-választmány ülése.	791
A ruthenség és az uszora. <i>Bernát István.</i>	795
A szabadkai gazdák jégbiztosító szövetkezete.	799
Tárca.	
Sulyos vádak. <i>B. B.</i>	792
Növénytermelés.	
Kender, len, pamut és jute. <i>id. Mosnár Lajos.</i>	796
Gazdasági növénytan.	
Ivár és nem szerinti számviszonya a kendernek mint kétlaki növénynek.	796
Gazdasági gépezet.	
A szélmotor mint gazdasági erőgép.	797
Gazdasági állattan.	
A meztelen csiga.	798
Állategészségügy.	
Rossz bánásmódok a gazdasági állatok használatára körül.	799
Kormányzati tevékenység.	799
gyesek.	800
Kereskedelem, tőzsde.	801

Dijlovaglási és díjugratási versenyek. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület karöltve a budapesti Tattersall részv. társasággal, a főváros elkötelező közönsége által évek óta nagy érdeklődéssel kísért díjlovaglási és díjugratási versenyeit a folyó évben május hó 24-én fogja megtartani a Tattersall versenypályáján. E versenyek díjaira *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter 2000 frtot, Budapest széki és főváros 500 frtot, a Tattersall r. társaság 2000 frtot adományoztak. Értékes tiszteletdíjat tűztek ki továbbá: Ő felsége a király, Ferencz Ferdinánd, József, Ottó és Frigyes főherczegek, Lobkovitz herczeg, a honvédelmi, a közös hadügyi és az osztrák honvédelmi miniszterek, a magyar lovaregylet és az Urlovasok szövetkezete. A kitűzött készpénzdíjak összege 7800 korona; a készpénzdíjakon kívül még 19 értékes tiszteletdíj is ki van tűzve.

Szövetkezetek kongresszusa. A hazai hitelszövetkezetek köteleke, mint olyan, a múlt vasárnap tartotta utolsó kongresszusát s elhatározta, hogy egybeolvad az 1898. évi XXIII. t. cz. értelmében alakult Országos Központi Hitelszövetkezettel, mely magára vállalta a községi hitelszövetkezetek ügyeinek ellátását, ellenőrzését, pénzügyi műveleteinek finanszírozását. Gróf *Károlyi Sándor* elnök megnyitójában hangsúlyozta, hogy az összetartozandóság érzete a szövetkezetek körében örvendtes fejlődést vett. Hogy a vezetés egységes legyen, az elnökség elkészítette a tervezetet a Magyar Szövetkezetek Szövetsége megalakítására. De szükséges, hogy a vidéken is szervezzenek központokat s ezeknek a tervezetét

tárgyalta és fogadta el a kongresszus. A titkári jelentés, melyet *Bernát István* terjesztett elő, konstatálta, hogy 1898-ban hazánkban 271 új szövetkezet létesült, ezek közül 182 hitel-, 73 fogyasztási, 12 tejszövetkezet, 4 pedig termelésre alakult. A Hangya nevű szövetkezet biztatón fejlődik. Végül a Hazai Szövetkezetek Központi hitelintézetének közgyűlésén megválasztandó igazgatósági tagokul jelölték gróf *Károlyi Sándort*, *György Endrét* és *Förster Aurélt*; a Pesti Hazai Első Takarékpénztár pedig bejelentette, hogy a maga részéről *Ugron Gábort* és *Szerb Györgyöt* jelölte.

Új szövetkezetek. Mint értesülünk, a gróf *Mailáth József* buzgó kezdeményezésével a felső-tiszai vármegyék hitelszövetkezeteinek szövetsége újabb a következő hitelszövetkezeteket alakította: *Hernád-Vécs* (Abauj), *Monok* és *Erdőbénye* (Zemplén), *Viss, Berczel, Balsa, Vencsellő* (Szabolcs), *Monok, Viss, és Berczelt* a szövetség elnöke: gróf *Mailáth József*, a többi az orsz. hitelszövetkezeti központ kiküldöttje alakította.

Az Engel-czég ügye. A *Polányi Géza* interpellációja ismét szönyegre hozta a borhamisító Engel-czég ügyét s olyan nyilatkozatot pro vokált az igazságügyi miniszter részéről, amelyet teljes megnyugvással fogadhatunk. Az interpelláció a következő: Tekintettel arra, hogy az Engel-czég által elkövetett borhamisítás miatt folyamatba tett vizsgálat alkalmával a belügyminiszter ur által delegált *Splényi Ödön* rendőrtanácsos feltűnő sietséggel a vizsgálatot nemcsak beszüntette, de a bűnlekként őrzött bormintákat a vádlott czégnek ugyancsak feltűnő sietséggel kiszolgáltatta, most pedig a hírlapok közlése szerint a nevezett rendőrtanácsos az eddig indokaiban közzé nem tett fegyelmi itélettel csupán 200 frt pénzbüntetésre ítélte: tekintettel végül arra, hogy a borvizsgáló-bizottság már ezen fegyelmi itéletet megelőzőleg végérvényesen megállapította azt, hogy az Engel-czégnek feltűnő sietséggel visszaadott borminták tényleg hamisított borminták voltak s a nevezett czégnél mintegy 1900 hektolitert tevő hamisított bor tényleg találtott; ezen tényállás alapján pedig sulyos jelenségek forognak fenn arra, hogy ez esetben nem fegyelmi vétségéről, hanem a büntetőtörvénykönyv 478. §-ába ütköző és a 476. §. szerint három évi fegyházzal büntetendő bűntényről van szó, ezekre való tekintettel azt kérde az interpelláló képviselő, hogy szándékozik e a miniszter ez irányban a megtört bűnvádi eljárás megindítása iránt intézkedni. *Plósz Sándor* igazságügyi miniszter a következő választ adta: Enn ebben a ügyben az interpelláció következtében *Splényi Ödön* báró rendőrtanácsos által az Engel József és fiai pécsi és promontori bornagykereskedő czég borhamisítási kibágási ügyében folytatott eljárás iratait, valamint ebből az ügyből kifolyólag *Splényi Ödön* báró ellen folytatott fegyelmi eljárás iratait beszereztem. Ezeknek az iratoknak gondos áttanulmányozása után arra a meggyőződésre kellett jutnom, hogy a báró *Splényi* által az Engel-czég ellen folytatott borhamisítási ügyben oly jelenségek forognak fenn, melyek elég alapot szolgáltatnak arra, sőt szükségessé teszik, hogy bíróság megvizsgáltsék, vajjon báró *Splényi* nem követett-e el büntetendő cselekményt? Meg kell jegyeznem, hogy nem hagyhattam figyelmen kívül azt, hogy a kérdéses ügyben már a másodfoku fegyelmi hatóság jogerejűleg határozott és hogy a másodfoku fegyelmi hatóság jogerejűleg nem látott olyan jelenségeket fenforogni, amelyek az ügynek büntető utra való terelését szükségessé teszik. Ezt a körülményt azonban nem tarthattam magamra nézve irányadónak. A közbiztonságnak feladata és hatásköre ugyanis teljesen független a közigazgatási és nevezetesen a fegyelmi bíróság felfogásától és véleményétől is. Ennélfogva kötelességemnek tartottam a királyi ügyészt utasítani, hogy *Splényi Ödön* báró ellen az Engel József fiai

czég elleni borhamisításkihágási ügyben követett eljárása miatt a hivatali hatalommal való visszaélés miatt a bűnvádi eljárás megindítása iránt indítványt tegyen.

A nép-ipar fejlesztése Szatmár vármegyében. A bodrogközi hölgyek hazafias lelkes példája ma már nem áll egyedül. A múlt vasárnap Budapesten megnyílt házi-ipari kiállítás révén veszünk örömmel tudomást arról, hogy az ország egy másik vármegyében Szatmárban *Károlyi* és *Hugonnai* grófnok élén a megye lelkes urhölgyei hazafias munkára vállalkoztak s kezükbe vettek olyan erős, fogas kérdést, amelynek sikeres megoldása férfikezeknek is becsületére válik: értjük ez alatt a népies házi-iparnak fölkarolását. Ez idő szerint a lelkes hölgyek kezdeményezése már túl van az első sikeren, a vasárnap megnyílt házi-iparkiállítás hatékony munkájuk látható gyümölcsét mutatta fel és a szatmármegyei *Dobrác, Apáti, Óvári, Avas-ujfalu* és *B. Vasvári* községek lakossága által szőtt nyári ruhaszövetek, konyharuhák s egyéb népi tárgyak az érdeklődők és szakemberek figyelmét méltán fölkellették. Ezen községek lakói immár a szövő házi-ipari munkát annyira elsajátították, hogy tisztességes kenyérkeresetre tehetnek szert. Emlékeztünkbe jut e momentumnál az olyan szép lendületet vett kalotaszegi szövőipar, melynek alapvető munkáját szintén nők, *Gyarmathyné* vezetése alatt intézték. Ma a kalotaszegi varrottas nemcsak idehaza, de a külföldön is kapós árucikk és nagy kelendőségnek örvend. A kalotaszegi és szatmármegyei példák eklatáns ézfalatul szolgálnak ama még ma is nem egyszer elhangzó állításnak, hogy köznépünkben nincs annyi fogékonyság, érzék és tudás, hogy a földmívelésével járó munkán kívül egyéb, esetleg ipari munkára is képes volna, mint más országok népe. A fenti példák az ellenkezőre vallanak: igen is képes, de a vezetésre hivatott elemek hiányoztak az ideig. Sok tehát e téren nálunk a mulasztás s csak örömmel veszünk tudomást a szatmármegyei hölgyek fenti, már sikert felmutató akciójáról, melynek fogható eredményei egy részben *Nikolics Szeréna* urhölgy buzgó és fáradhatlan közreműködésének tudhatók be. Örömmel adjuk meg neki az elismerést és kívánjuk, hogy buzgalma sikerre és követőkre találjon.

Ponyvák.

Kocsi- kazal és
repczetakarók,
gőzmozdony- és
cséplőgép-ponyvák

vitorlavászonból, természetszerűen, feketén
vagy sárgán telítve, legjobb minőségben,
s legolcsóbb áron:

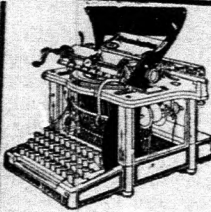
SCHOTTOLA ERNŐnél
BUDAPESTEN

Foncière-palota, Andrassy-ut sarkán.

Ponyvák javítása és telítése olcsón eszközöltetik.
Mint a gyűjtemény kívánatra küldetik.

Csapa
felé le
emelke
idézett
rozsdát
csékély
álo ese
egyéb
hírek
alatt gy
A
forgalot
váltotta
Unióban
melyek
Mindene
a wash
az őszib
(tavaly
77.90 e
e héten
busch. e
későbbi
üzletet é
piacokor
árak is
Oroszors
héten is
között m
váltakak
bevásárló

„REMINGTON“ IRÓGÉPEK VILÁGHIRŰEK.

VALLÁS-és KÖZOKTATÁSÜGYI
magy. kir. miniszter

Kivonat a
Hivatalos Közlöny-ből.

„A vallás és közoktatás-
ügyi magy. kir. miniszter a
Remington írógépet (kapható
Glogowski és Társa budapesti cégénél Erzsébet-tér
16. sz.) az állami és egyáltalában a hazai tanít-
tézetek részére leendő beszerzésre ajánlja.

Festékpárna mellőzve. — 4-szeres billen-
tyű 8-szoros helyett. — Legfinomabb
acélszerkezet. — Közismert nagy tartós-
ság. — Központi vezetékek nélkül. — Tel-
jes magyar és német billentyűzet. — Leg-
nagyobb sokszorosító képességgel.

A REMINGTON nagy sikerrel használják.
A magyar osztrák, francia, angol orosz és az amerikai
kormányok, —
A magy. kir. bel- és földművelés-, az igazság-, a honvé-
delmi- és a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumok,
Fiumei kormányzó, — Magy. kir. Államvasutak igaz-
gatósága, M. kir. Államvasutak Üzletvezetője, — M.
kir. Államvasutak gépgyára, — Magyar Államiasos hitel-
bank, — Ganz és Társa, — Budapesti székességyházi hit-
tábla Budapest, Győr stb. — Gr. Károlyi Imre urad. igaz-
gatósága, Mágocs. — Magy. Mezőgazdák szövetsége
Bpest. Reé Jónás püspök urad. ügyésze Budapest, —
Győri püspökség központi iroda Győr, Osztr. m. Államv.
társ. urad. igazg. Budapest, Zichy Nándor
gróf urad. számvevői hivatala Bpest., I. Krisztina-u.
22. M. kir. Állami jószágigazgatóság Arad.
Továbbá számtalan pénzügyintézmény, gyárban, kereskedők-
nél, iparkamáránál, ügyvédek, mérnökök, városoknál,
közjegyzők, érdekeseknél, iskolák, tanároknál, isko-
láknál, uradalmaknál stb. stb.

Remington írógépet kívánatra vételkötettség
nélkül küldünk saját költ-
ségünkre az ország bármely részére díjmentes be-
mutatásra és az egyszerű kezelés begyakorlására
bárhova ugyanolyan saját költésünkre küldjük ki
tisztviselőinket. — Arjegyzék bérmentve és ingyen.

GLOGOWSKI és Társa BUDAPEST,
Erzsébet-tér 16.
Remington írógépek és Edison-mimeographok kizárólag
jogosított eladási telepe.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi
cég jelentése.)

Budapest, május 16-án.

Az időjárás e hét nagyobb felében esős volt.
Csapadék bőségesen fordult elő és csak a hét vége
felé lett az éghajlat ismét derült és a hőmérséklet
emelkedő. A tulsok nedvesség kezdetben nyugtalanságot
idézett elő, különösen ama vidéken, a hol a vetéseken
rozsdát észleltek, a panaszok azonban jelenleg jóval
csökélyebbek és további száraz, meleg idő a még fen-
álló esetleges aggyályokat bizonyára eloszlatja. Általában
egyébként a vetések állása felől továbbra is kedvező
hírek érkeznek. A vizállás az erősebb esőzés hatása
alatt gyorsan volt emelkedő.

Ami a külföldi piacok üzletmenetét illeti, a
forgalom a rendes keretben maradt s az árak is alig
változtak. Említésre méltó árváltozások alig voltak. Az
Únióban a vetések állása felől különböző hírek érkeztek,
melyek egy tiszta kép alkotását meg nem engedik.
Mindenesetre azonban a vetések kárt szenvedhettek és
a washingtoni mezőgazdasági hivatal jegyzéke szerint
az oszibuzával bevett 25-900,000 aceresnyi területen
(taval 22-300-000) az átlagos állást 76-20% taksálja
77,90% ellenében f. é. márcziusban. A látható készletek
e héten buzában 678,000 bush., tengeriben 3-811,000
bush. csökkentek, mindazonáltal prompt buza 1/2 c.,
későbbi terminusok 1 c. olcsóbbak. Angliából csendes
üzlet és változatlan árakat jelentettek. A francia
piacokon a múlt heti jobb kereslet alábbhagyott, az
árak is csak mérsékelt változásoknak voltak kitéve.
Oroszország és az alduai államok elszállításait e
héten is folytatták, a kereslet azonban szűk korlátok
között maradt. A többi continentális piacokon az árak
változtak és a forgalom a fogyasztás csak mérsékelt
bevásárlásaira szorítkozott.

Nálunk az irányzat kenyérmagvak iránt kezdet-
ben jó kereslet mellett szilárd és az árak emelkedők
voltak. Később a hangulat ellanyhult és az árakban is
viszsaesés következett be. Takarmánycikkekből korlátolt
üzlet van és kereslet úgy mint a kínálat egyaránt
gyenge.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelent-
hetjük:

Buza az egész hét folyamán mérsékelt volt
kínálva. A hozatalok állandóan gyengék és egyrészt
ezen körülmény, másrészt nagyobb elvitel és az apadó
helybeli készletek a malmokat nagyobb beszerzésekre
ösztönözték. annál inkább, mert a határidőpiac is
gyorsan volt emelkedő. A haussekonvenczió raktár-
készletei a malmoknál gyors elhelyezést találtak és
naponként nagyobb mennyiségű eladásra. Az
árak ennél fogva emelkedő irányt követtek és fokozato-
san körülbelül 12 1/2 kral emelkedtek. Az időjárás ked-
vezőbbre fordulásával az üzletben azonban ugyancsak
gyorsabb fordulat következett be. A kereslet majd tel-
jesen megszűnt, míg a tulajdonosok különösen waggon-
árut sürögősen kínáltak és így az az elért árelőny nagy-
része ismét veszendőbe ment. Az üzlet lanyha irány-
zatban zárul, mi mellett az árak a múlt héthez visz-
onyítva változatlanok. Az összforgalom 150,000 mm. a
hetühozatal csupán 7379 mm., a mennyiben 30,097 mm.
hozta és 22,718 mm. vittek el. A felmondások buzában
e héten is szűkek maradtak és összesen 2000 mm. tetek,
melyek átvétetre találtak.

Rozs a hét első felében, részben a fogyasztás
részben elszállítási czelokra jobb keresletet talált és
valamivel magasabb árak is voltak elérhetőek; az irány-
zat később azonban e czikkben is ellanyhult és csak
kisebb tételek voltak valamivel a multheti árjegyzésen
alul értékesíthetőek. A hét végéig 7.10-20 frton
jegyzünk Budapest távolságában és 7.30 frtlig helyben
átvéve.

Árpa (takarm. és hántolási czelokra) gyenge
kínálat mellett csak korlátolt érdeklődésre talált és így
az árak is csak nehezen tartottak. A múlt héthez visz-
onyítva 5 kral olcsóbbak és jegyzések, melyek minőség
szerint 6.—6.30 frt között váltakoznak.

Zab aránylag jó kereslet mellett ártartó maradt.
A forgalomban volt körülbelül 5000 mm. szin és tisztas-
ság szerint 5.75-6.10 frt között jegyez. A hét végéig
az irányzat azonban e czikkben is esendőbb.

Tengeri nagyobbára kötések ellenében talált
a spekuláczióval, ugymint a fogyasztásnál elhelyezést.
Vasuti árúért néhány krajczárral a folyó határidő árán
felül fizetnek. Felmondásra e héten 51,000 mm. tengeri
került.

Olajmagvak. Káposztarepce névleg 11.25-12.—
frton jegyez. Vadrepce 5.—5.50 frton. Lenmag
11.—12.— frton, gomborka 9.75-10.50. Káposzta-
repce 1899. augusztusra szilárd maradt és 12.30-50
-12.25 frt között jegyzett. Kendermag 11.—11.50
forint helyben.

Vetőmagvak: Vöröshere változatlan. Bánáti vörösh-
here 38.—40.— frt felvidéki áru 40.—45.— frt,
kucznák 45.—47.— frt, miharmag 6.—6.50 frt,
büköny 5.25-5.50 frt, baltaczim 12.50-13.50 frt között
jegyzünk helyben.

Napi jelentés 1899. május 16.

Készbuza ma gyengén kínálatot, de vételkedv
még gyengébb volt s így az összforgalom egészben
6000 mm., mely mennyiség változatlan s részben 5
krig olcsóbb árakon adatott el.

Rozsban gyenge a forgalom, néhány kocsi 7-20
frton adatott el helyben, míg állomáson alig akad vevő.

Árpa csak gyengén kínálatot, kereslet azonban
éppen semmi sincs, úgy, hogy a legjobb árpák nem is
adhatók el, míg középminőségűek 6-40 frtlig érnek el
helyben.

Tengeri a felmondások folytán mind nagyobb
mennyiségben kerül a piacra, vasuti kocsiakra
4-45-4.50 frtlig ér el. Tiszavidéki áruban kereslet nincs
4-25 frtlig fizetik.

Zab alig adható el csak jelentékeny árenged-
ménnyel 5-70-5-80-ig ér el helyben minőség szerint.

Határidők daczára a szilárdabb Amerikának a
lehetőleg legjobb vetés hírek s kedvező időjárásra
lanyhán indultak s eladásokra még tovább hanyat-
lanak.

Déli 12 óraker következőképp áll:

	Kötetett.	Déli zárlat.
Buza májusra . . .	0.—	8-88-90
„ júniusra . . .	0.—	0.—
„ októberre . . .	0.—	7-91-92
Rozs okt.	0.—	6-41-42
Tengeri máj.	0.—	4-41-43
„ júliusra	0.—	4-50-52
Zab okt.	0.—	5-41-43
Káp-repce aug.	0.—	12-20-30

Felmondás: 1000 buza, 6000 tengeri.

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári képviselő
tudósítása.)

A szeszüzletben e hétnek elején az üzletmenet
élenkebb volt és jó vételkedv mellett a szeszárak vál-
tozatlanul a multheti zárlatjegyzés szerint záródnak.

Elkelt finomított szesz nagyban azonnali szállításra
54.50-55.—frtlig, élesztőszesz felsőmagyarországi kon-
sumensektől vásárolva 54.50-54.75 frtlig adózva és
19 frtlig szabad raktárra.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyers-
szesz e hétnek elején gyéren volt kínálva és nagyobb
üzlet alig létesült. Néhány kisebb tétel 1.—1.20 frtlig
kelt bécsi kontingens jegyzésen alól.

Galicziából kínálat nem volt.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 16.50-
16.75 forint.

Bécsi jegyzés 17.30-17.50 frt kontingens nyers-
szeszért.

A kivitel a hét elején néhány kocsi rakomány
finomított szeszt vásárolt.

Vidéki szeszgyárak változatlanul jegyeznek, Lo-
soncz, Kolozsvár 25 kral drágábban.

Budapesti zárlatok e héten: Finomított szesz
54.50-55.— frt, élesztőszesz 54.50-55.— frt, nyers-
szesz adózva 53.50-54.— frt, nyersszesz adózatlan
(xekontingens) 12.50-13.— frt, denaturált szesz 18.25
-19.— frt. Kontingens nyersszesz —

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bér-
mentve budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfize-
tés mellett értendők.

Szárazmoslék.

Változatlanul 5-25 frt a jegyzés 100 kilónként
zsák nélkül ab vasut Budapest, készpénz fizetés mellett.

Heremagvak ölmázrolása.*

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állo-
más az 1898/99. idényben f. évi május hó 15-ig be-
zárólag az alant megnevezett magkereskedőknel és ter-
melőknél a következő mennyiségű vetőmagvakat ölm-
zárta:

	Luczerna Lóhere Összesen m e t e r m á z s a
Mauthner Ödön, Budapest	3088 2850 5938
Haldek Ignác, Budapest	843 1838 2681
Klein Vilmos Szatmár	120 1399 1519
Frommer A. H. utóda Bpest	489 762 1251
Magy. mezőg. szöv. Bpest	510 705 1215
Deutsch Gyula, Budapest	451 747 1148
Ilf, Freund Sámuel, Szatmár	43 717 760
Beimel és fia Budapest	260 329 589
Kramer Lipót Budapest	96 197 293
Holländer A. és fia, Ungvár	23 245 268
Boross és Szalay	130 125 255
Szavoszt Emil, Budapest	87 136 223
Radványer I. L. Budapest	69 115 184
Fuchs Fülöp és fia, Budapest	141 16 157
Singer Zsigmond, Budapest	46 62 108
Lamberger Károly Bpest	60 19 79
Gr. Teleki Arvéd, Drassó	72 — 72
Felsenburg, B.-Gyarmat	— 40 40
Feldmann Mór, Szatmár	— 12 12
Nöthling Vilmos Budapest	8 — 8
Keszner Izidor, M.-Sziget	— 7 7
Összesen	6486 10321 16807

1) 163 zs. Angol perje.

2) 5 q Bihorhere, 20 zs. Baltaczim, 10 zs. Arva-
rozsnok, 3 zs. Verfejú csábair, 11 zs. Francia perje,
6 zs. Angol perje, 6 zs. Csomós ebir.

*) A hazai mezőgazdaságra nézve káros amerikai
eredetű hereféle magvakat a magvizsgáló állomás
nem plombozza.

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek arairól.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetsége-
tének jelentése. 1899. május hó 13-ról.

A kedvező időjárás miatt a forgalom és a ke-
reslet javult. Az árak is nagyobb mennyiségben érke-
tek, főleg a spárga, ugorka és saláta, melyek ára
ennek folytán többé-kevésbé hanyatlott.

A husnemiek ára szilárd.

Zöldség és spárga ára változó.

Budapesti vágásu marhahús eleje 36-40 kr,
hátulja 48-54 kr kilója. Vidéki borjúhús egészben
40-50 kr, eleje 46-48 kr, hátulja 50-60 kr kilónként.

Bárány párja 5-5.50 frt. Disznóhús 50-60 kr. Sonka,
prágai 90-1.10 kr, hazai 80-90 kr. kilója.

Szólós párga ára 80-90 kr, közepese 50-07
kr, II. oszt. 30-50 kr kilója.

Ugorka 100 drb 10-20 kr, tök drbja 40 krtól
1 frtlig.

Saláta, helybeli 60 krtól 1 frtlig, vidéki 1.—1.80
frtlig 100 drbnként.

Vadból a kereslet élénk, az ára szilárd. Ózbak
65-70 kr kilója.

A tojás ára emelkedett volt, de ma ismét esett
27-50-28-50 frtra lánként.

A tavalyi burgonya kereslete meglehetősen. Fehér
burgonya vagonrakományban 2.— frt métermázsánként.
Ujburgonya hazai 22.— frt és torna 12.— frt méter-
mázsája.

Az Erzsébet Gözmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1899. május 15-én. Kötelezettség nélküli árak 100 kilónként, teljsulyt tiszta súlynak értve, zsákostul, budapesti vasuti vagy hajóállomáshoz szállítva:

Table with columns for Buza (0-7 7/2) and Buzaliszt (0-7 7/2) with prices in frt. Includes sub-tables for 3-as takarmányliszt and 8-as takarmányliszt.

Lujza Gözmalom Részvény-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1899. május 16. Netto-árak 100 kg-ként, Budapestben, elegysuly tisztasulyként, zsákostul. Kötelezettség nélkül.

Table for Buzaliszt (0-7 7/2) and Takarmányliszt (8) with prices in frt. Includes sub-tables for K o r p a (F, G).

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése. Budapest, 1899. május 15-ről.)

Hus. Marhahús hátulja I. oszt. 1 q frt 54-56. II. oszt. 50-54, III. oszt. 48-50, eleje I. oszt. 38-50. II. oszt. 40-48, III. oszt. 36-40, borjúhús hátulja I. oszt. 56-60, II. oszt. 52-56, eleje I. oszt. 52-54, II. oszt. 48-52, birkahús hátulja I. oszt. 42-44, II. oszt. 40-42, eleje I. oszt. 40-42, II. oszt. 38-40, bárány eleje 1 db 0-0-0, hátulja 0-0-0, sertésbús magyar szalonnával elsőrendű 1 q 50-52, vidéki 36-48, szalonna nélkül elsőrendű 54-58, vidéki 38-44, sertésbús pórkölt 0-0-0, sertésbús szerb szalonnával 0-0-0, szalonna nélkül 0-0-0, sertésbús füstölt magyar 0-0-0, idegen (vidéki) 60-64, sonka nyers 1 kg 50-80, füstölt bef. csonttal 0-90-1-0, csont nélkül 0-65-0-80, sonka füstölt kül. csont nélkül 0-0-0, szalonna sózott 1 q 44-0-47, füstölt 50-55, sertészsír hordóval 55-0-55, hordó nélkül 53-0-53, kolbász nyers 1 kg 0-0-0, füstölt 72-80, szalámi belföldi 140-150, külföldi 0-0-0, malacz szopós élő 1 db 0-0-0, tisztított 1-0-100.

Baromfi. a) Élő. Tyúk 1 pár frt 1-50-1-60 csirke 1-40-1-80, kappan hizott 0-0-0, sovány 0-0-0, réce hizott 0-0-0, sovány 0-0-0, lud hizott 0-0-0, sovány 0-0-0, pulyka hizott 0-0-0, sovány 3-4-4. b) Tisztított. Tyúk 1 db frt 0-90-0-95, 1 kg 0-40-0-65, 1 kg 0-90-0-95, kappan hizott 1 db 0-0-0, 1 kg 0-0-0, réce hizott 1 db 1-50-2-20, 1 kg 58-60, félkővér 1 db 0-0-0, lud hizott 1 db 2-50-3-50, 1 kg 60-0-63, félkőv. 1 db 0-0-0, 1 kg 0-0-0, pulyka hizott 1 db 1-70-2-80, 1 kg 50-55, félkővér 1 db 0-0-0, 1 kg 0-0-0, ludmáj 1 db 30-1-00, 1 kg 1-50-1-80, ludzsír 1 kg 0-8-1-10, idej liba 1 db 0-0-0.

Hal. Élő. Harsca 1 kg. frt 0-70-0-90, csuka 0-80-1-00, ponty (dunai) 0-50-0-70, süllő 0-0-0, kecsge 0-0-0, márna 0-0-0, czompó 0-30-0-40, angolna 0-0-0, apró kevert 0-15-0-24, lazac 0-0-0, pisztráng 0-0-0.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0-08-0-09, lefölözött 0-06-0-07, tejszín 0-0-0, tejföl 0-20-0-30, tehéntej (tea) 1 kg 0-80-1-20, I. rendű 0-75-0-80, II. r. 0-50-0-60, olvasztott 0-50-0-60, Margarín. I. rendű 0-0-0, II. rendű 0-0-0, tehénturó 0-10-0-12, juh-turó 38-40, líptói 0-30-0-50, juhsajt 0-32-0-48, emmenthali sajt 1-10-1-10, groji sajt 0-50-0-66.

Liszt és kenyéremel. Fehér kenyér 1 kg. frt 13-0-18-0, barna kenyér 11-0-14-0, rozskenyér 11-5-11-5. Buzaliszt 00 sz. 1 q 0-0-0, 0-0-0, 1-0-0, 2-0-0, 3-0-0, 4-0-0, 5-0-0.

Hüvelyesek. Lencse magyar 1 q frt 7-9, stokerai 24-35, borsó héjas magyar 7-00-15-00, koptatott magyar 13-15, külföldi 17-22, bab fehér apró 6-7, nagy 6-7-0, szines 7-0-8-0.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 26-0-26-50 II. oszt. (1440 db.) 0-0-0, meszes 0-0-0, orosz tojás 100 db. -, tea tojás 1-10-1-70, törött tojás 0-0-0.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0-0-0-1 q 3-0-5-0, Petrezselyem 100 kötés 0-0-0-0, 1 q 3-0-5-0 zeller 100 drb 1-20-1-50, karalábé 1-8-2-8, vöröshagyma 100 köt. 0-00-0-00, 1 q 4-50-6-50, foghagyma 100 köt. 0-0-0, 1 q 30-35-0, vörösprepa 100 drb 0-0-0-0, fehérrépa 0-0-0, fejeskáposzta 0-0-0, kelkáposzta 100 db 1-1-1-2, vöröskáposzta 0-0-0, fejesaláta 1-0-0, kötött saláta 0-0-0, burgonya, rózsa 1 q 1-70-2-80, sárga 1-60-2-00, külföldi 0-0-0, fekete retek 100 drb 0-0-0, uborka nagy salátának 100 drb 10-40-0, savanyított való 100 db 2-8-0, savanyított 2-2-20, zöld papr. 0-0-0, tök főző 0-0-0, zöldbab 0-8-1-0, zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. -, 14-18, fejtett 1 lit. -, tengeri 100 cső 0-0, karfiol 100 drb 20-25-0.

paradicsom 1 kg. 0-0-0, spárga 0-50-0-70, torma 1 q 10-12.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt 15-25, köz. alma 14-20, fajkörte 0-0-0, közönséges körte 0-0-0, szilva magvaváló 0-0-0, vörös 0-0-0, meggy faj 0-0-0, közönséges 0-0-0, ringló 0-0-0, barack kajszin 0-0-0, őszibarack 0-0-0, dinnye görög nagy 1 drb 0-0-0, kicsi 0-0-0, sárga faj 0-0-0, 1 kg. közönséges 0-0-0, szőlő 1 kg. 0-0-0, esemege 0-0-0, dió (faj papírhéjú) 18-24, közönséges 14-0-20, mogyoró 28-32, gesztenye magyar 0-0-0, olasz 0-0-0, narancs messinai 100 db 2-00-3-50, pugliai 0-0-0, mandarin 0-00-0-00, citrom 1-00-1-40, füge hordós 1 q 18-24, koszorus 20-22, datolya 40-42, mazsolaszőlő 38-68, szegres 1 lit. 0-0-0, eper 1 kg. 0-0-0.

Fűszerek Italok. Paprika és I. rendű 1 q. frt 30-60, II. rendű 20-30, csöves 0-0-0, (száritott) 0-0-0, köménymag 0-0-0, borsómagja 0-0-0, mák 1 q. frt 25-30, méz csurgatott 0-30-0-40, sejteken 1 kg. 0-0-0, szappan szín 20-25, közönséges 0-0-0, fehérbor asztali palackban 1 lit. 0-40-0-50, vörös asztali palackban 0-40-0-50, házi pálinka palackban 0-0-0, ásványvíz palackban 0-0-0.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-tele, 1899. május 16. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhajtott a szokott özegekben: 160 szekér réti széna, 19 szekér muhar-39 zsupszalma, 21 szekér alomszalma, 1 szekér takarmányszalma, 0 szekér tengeriszár, 7 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny, köles stb.), 1100 zsák szecska. A forgalom lanyha. Árak q-ként a következők: réti széna 210-320, muhar uj 280-340, zsupszalma 150-180, alomszalma 110-130, egyéb takarmány 120-150, lóhere 100-120, takarmányszalma 120-150, tengeriszár 170-190, széna 300-300, sarju 270-270, szalmaszecska 170-190, széna 200-200, zabosbüköny 210-260 Összes véciszám 258, súly 258000 kg.

Allatvásárok.

Budapesti szarómarhavásár. Május hó 12-én. A székesfővárosi közbizományi és marhavásár igazgatóság jelentése.

Felhajtott: 1655 drb belföldi, 0 db galicziai, 0 db tiroli, 40 db növendék élő borju, 0 db élő bárány; 0 drb belföldi, 0 drb galicziai, 0 drb tiroli, 0 drb bécsi, 0 drb növendék borju, 0 drb élő bárány, 0 drb élő kecske, 0 drb élőtt.

A vásár élénk lefolyású volt. Árak a következők: Élő borjuk: belföldi frt, kivételesen 40-41 frt sulyra, növendék borju 20-23-5 frt, kivételesen 18-19 frt, tiroliai frt, galicziai frt, belföldi frt, növendék borju frt, galicziai frt, növendék borju frt, bécsi élőtt borju 0-0-0 frt, kivételesen 18 frt sulyra. Élő bárány 0-0-0 frt, kivételesen 18 frt élő kecske 0-0-0 frt páronként. Hízlat ürü 0-0-0.

Budapesti juhvásár. 1899. május hó 15-én. (A székesfővárosi közbizományi és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtott: Belföldi hízlat ürü 523, feljavított juh 53, kisorolt kos 0, kiverő juh 0, bárány 0, kecske 6, boszniai 0, szerbiai 0, angol keresztézés 0, romániai 0, durvaszörü 0 db.

Birkavásár lassu lefolyású volt. Árak a következők: Belföldi hízlat ürü 19-50-21 frt páronként, 22-0-23- frt 100 kiló élősuly szerint, kiv. frt, feljavított juhok 17-0-18- páronként, 20-21- frt sulyra, kisorolt kosok 0-0-0 pár., kiv. frt, kiverő juh 12-0-14-0 páronként, 18-19-50, kiv frt sulyra, bárány 0-0-0, kecske 0, kiv. frt pár anya juh 0-0-0 pár., suly, szerbiai 0-0-0 frt páronként, 100 kiló után 20 frt

Bécsi vágómarhavásár. 1899. május 15. A bécsi marha- és húspénztár jelentése.

Összes felhajtás 5536 db. Ebből magyar 3955 db, galicziai 843 db, bukovinai 108, németországi 630 db, hízott 4534 db, legelő 0 db, fiatal 1002 db, ökör 4173 db, bika 566 db, tehén 668 db, bivaly 129 db.

Szombaton a vesztégyvásárra 261 darab volt felhajtva. A felhajtás ismét nagy, a kereslet pedig szokatlanul gyenge volt, mert a helyi és vidéki vevők egyáltalán nem jelentek meg. Csapán prima áru érhetett el a múlt heti árakat, a többi minden más minőség csekély árhanlyattal szenvedett. A zárlat lanyha volt és sok eladatlan maradt.

Árak: prima magyar 32-34-50 (---) frt, szekunda 27-31 frt, tertia 23-26 frt. Galicziai prima 32-35-50 (---) frt, szekunda 27-31 frt, tertia 24-26 frt. Német prima 35-38- (---), szekunda 30-34, tertia 26-29 frt. Konzervörök 0-0-0 és s., rosszabb minőségű 0-0-0 frt é. s. Bika 24-34- (0) frt é. s., tehén 20-31 frt és bivaly 17-21- frt é. s. (Kizárólagosan élősulyra minden % levonás nélkül történnek. Az értékesítésben kitüntetett árak úgy értelmezendők, hogy egy és ugyan-

azon eladó, a jobb minőségű állatok kg-jaért p. o. 40 krt, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladások: Magyar hízó ökrök. Eladók: Ár Ár Grubitsch V, Kopháza 32 28

Erdélyi hízó ökrök. Eladók: Bors báró és társa M. Vásárhely 36

Német hízóökrök. Eladók: Blau testvérek, Temesvár 38 36 Neumann testvérek, Arad 38 34

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy az eddig minden hét hétfőjén megtartott vesztégyvásár ezentul szombaton tartassék meg. A vesztégyvásárra felhajtandó állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy rendeltetésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárt megyék közül a következő vármegyék vannak tudóvész miatt zár alá helyezve és csakis ezen vármegyékből nem hajthatók fel állatok a vásárra és pedig: Arva, Líptó, Nyitra és Trencsénmegyék és Nagy-Mihályról (Zemplénmegye).

Bécsi szarómarhavásár. 1899. május 10-én. Felhajtott: 4516 borju, 1454 élő sertés, 1444 kizsigerelt sertés, 328 kizsigerelt juh, 1670 bárány.

Miután nyolcz napi szükséglet volt fedezendő, az üzlet élénk volt és árak 4-6 krral javultak. Kizsigerelt sertések üzlete szintén élénk volt.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 40-46 kr., prima 48-54 kr., primissima 56-60 kr., élő borju 0-0-0 kr., prima 0-0-0 kr., primissima 0-0-0 (---) kr., fiatal sertés 40-50 kr., kizsigerelt sertés nehéz 50-54 kr., süldő 50-60 kr., kizsigerelt juh 34-42 kr., bárány páronként 4-13 kr.

Bécsi sertésvásár. 1899. május 16-án. (Schleiffeder és társai bizományi czég távirati jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtás: 3523 lengyel, 6069 magyar sertés, összesen 9592 drb. A vásár forgalma lanyha volt.

Ára kilónként élősulyban fogyasztási adó nélkül: prima 43-44 kr, kivételesen 44-50 kr., közepes 36-42-0 kr, könnyű 0-0-0 kr, süldő 40-48 kr.

Bécsi juhvásár. 1899. május hó 10-én. Felhajtás 1311 db juh.

Az üzlet változatlan maradt. Árak: export juh páronként 23-24-0, kivét. 0-0-0, raczka 0-0-0, selejtes juh páronként 20-22-0 frt.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszervező és kiadásért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. - Felelős szervező: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szervező-titkára. - Társzervező: Buday Barnabás, az O. M. G. E. titkára.

Advertisement for 'Első Magyar Gazdasági Gépgyár' (First Hungarian Agricultural Machinery Factory) in Budapest. It features the text 'Első Magyar Gazdasági Gépgyár' and 'Részvény-Társulat Budapest'. The ad describes the factory as the largest and most modern agricultural machinery factory in Hungary, producing various types of machinery. It lists products like 'Göcsseplők' (threshing machines) and 'Pentec ozim' (wheat). The ad also mentions that the factory produces machinery for all types of agriculture and that it is a member of the Hungarian Agricultural Machinery Association. The ad is signed by the factory's management.

A jelenkor legtekintetesebb és legjobb motor cséplőkészletei

1893., 1894., 1895., 1896., 1897., 1898. évben 32 első díjjal kitüntetve.

Első proszniczi Gazdasági Gép- és Gőzmotor-Gyár, Wichterle F.

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50.

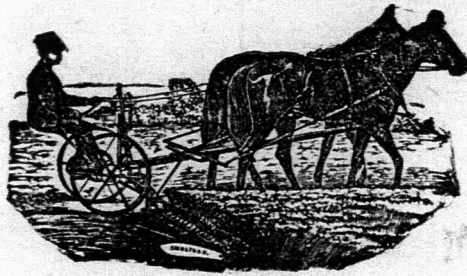
ajánlja legújabb szerkezetű szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cséplő-készleteit

kettős tisztítóval, árpatoklászoló és legcélszerűbb löhere hüvelyezővel, olcsó árak és teljes jótállás mellett. — Már több 100 készlet kitűnő sikerrel működésben.

Motor és nagyobb gőzcséplőkészleteink valamint egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagyszabású telephelyünkön Budapest, VI., Gyár-utca 50., ahol szakszerűleg bemutattatnak.

Saját gyártmányu

"Darling" fűkaszáloink

és "Handy" marokrakó aratógépeink

felülmúlják egy célszerű szerkezet, mint tartóság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentősen olcsóbbak a magas vám- és fuvarköltéssel behozott amerikai gépeknél.

Arajánlattal és esetleges felvilágosítással szíves megkeresésre készséggel szolgálunk.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna- és gabonagyűjtők), gőzcséplőkészletek, kazalozók stb. nagy választékban.

Korcsma-eladás!

A sopronmegyei kétfaludi közbirtokosság a tulajdonát képező téglából cseréptetőre épült két terem, háromszoba, konyha, kamara, mézársték, jégverem, pincze, istállók és szekérszínből álló

nagykorcsmát

a hozzátartozó két konyhakerttel 1000 forintot felüli, a korcsmaföldeket pedig 1500 frton felüli árban

az 1899. évi június hó 5-én

d. e. 9 órakor a helyszínén tartandó árverésen 10% bánatpénz letétel a vételárnak 6 hó alatt három részletben leendő lefizetés és ez évi Szent-Mihály napjani birtokba vétel mellett eladóvá teszi. Bővebb felvilágosítást nyújthat

BÜBEN GYULA ügyvéd,

Kapuvárott.

7919

LUZT-féle valódi, teljesen ólommentes

Porcellán-zománctfestékek

falakon és mennyezeteken oly mosható, igen elegáns és évekig tartó mázolat éretik el, melyen penész és gombaképződés teljesen lehetetlen. — Gazdasági üzemekben, uradalmakban, tejjgazdaságokban, évek óta kitűnően bevált, tej- és vajkezelési helyiségek, gépházak, konyhák, fürdőszobák, klozetek, istállók stb. részére, valamint mindott, ahol tisztaságra nagy gondot fordítanak. — Alkalmazása rendkívül egyszerű és olcsó. — Szakkörökből való számos elismerő nyilatkozattal, mintával, szinkarttyával és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

LUZT EDE és TÁRSA POZSONY, Gyár-ut 20. sz.

BIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban BUDAPEST, Üllői-ut 25-dik szám.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozsvárt kapható BURGER FRIGYES gyógyárú kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

Örökös gyertya

Korszakalkotó találmány, megbecsülhetetlen értékű szállodák, vendéglők s minden egyes háztartás részére.

Ára darabonként csak 90 kr. (A pénz előleges beküldése mellett portómentesen megküldve.

KARL BENDER I., WIEN IV/1 L.

Kis-Kálnán Bars megyében, 1/4 órányira a lévai vasuti állomástól, a nagy-kálnai szeszgyár és az oroszkaizukorgyár szomszédságában egy **281 magy. holdnyi egy tagban fekvő, csupán legjobb minőségű szántóföldből álló birtok folyó évi szeptember hó 1-étől haszonbérbe adatik.**

Bővebbet 7871

Kürthy István földbirtokosnál **Kolthán**, Komárom megyében.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete

Budapest, Köztelek.

Utbaigazítással, felvilágosítással szolgál minden adózási vagy műszaki kérdésben.

Hivatalos lapja a „**Magyar Szesztermelő**” nélkülözhetlen támasza a gyakorlatnak.

Egyesületi tagok ingyen kapják.

Egyesületi tagdíj egy évre 10 frt. A „MAGYAR SZESZTERMELŐ” előfizetési ára egy évre 5 frt.

7144

Eladó szőlővessző.

Az „**Országos Magyar Gazdasági Egyesület** „**istvántelki immunis**” homoktalaju

szőlőjéből a következő

európai és amerikai szőlővesszők eladók.

1. Gyökeres európai vesszők.

Olasz Rizling --- 8,000 ezre 16 frt
Mézés fehér --- 1000 „ 16 „
Chasselas blanc --- 1000 „ 16 „
Nagy Burgundi --- 1000 „ 16 „

Mézés fehér --- 6,000 „ 8 frt
Szent-Lőrincz --- 4,000 „ 8 „
Nemes Kadarka --- 500 „ 8 „
Veltelini piros --- 6000 „ 8 „
Madelaine angevine --- 2,000 „ 8 „
Tramini piros --- 7,000 „ 8 „
Piros Bakar --- 4,000 „ 8 „

2. Sima európai vesszők.

Olasz Rizling --- 29,000 ezre 8 frt
Nagy Burgundi --- 10,000 „ 8 „

4. Sima amerikai vessző.

Jaquez --- 4,000 „ 6 „

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület

igazgatójához

Budapest „Köztelek” intézendők.

Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, hátralévő rész utánvétellel szedetik be. Csomagolásért és vasutra szállításért ezrenként 1 frt számítatik.

Igazgató.

SIEMENS és HALSKE

BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 21.

készít:

villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket városok, bányák, gyárosok és magánosok részére, **elektrolytikus berendezéseket, villamos vasutakat, bányavasutakat, egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, vezeték-anyagokat, kábeleket, iv- és izzólámpákat, táviró- és távbeszélő-készülékeket, mérőkészülékeket, vasuti váltóbiztosító berendezéseket, jelző-berendezéseket, vízmérőket, vezetékkerendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra, világító testeket.**

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.

Irta:

H. Ruffy Pál

urad. főtiszt.

Ára portomentes küldéssel 1 frt 10 kr.

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergyár, gőzfürésze és fahajlító telepe

Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:

landauer broom, félfedeles, nyitott vadász kocsjait és hintóit, igen könnyű és elegáns kivitelben és a legkülönfélébb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtószijak, Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi muzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Hirdetési ár 15 máig 30 kr., ezen felül minden máig 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Címek közzétételéért minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megengedett és a szabványokhoz megfelelő, továbbá állást keresők és azok kérésüket a közzétételükkel együtt a közleményben rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Nagyméltóságú

gróf Szapáry István Albert uradalmában egy kulcsári állás betöltendő be június hó elsejére, mely állásra folyamodhatók oly egyének, kik a gazdálkodás minden ágában jártasak, földmives-iskolát végeztek és olyanok, kik tejjáadásban már működtek, előnyben részesülnek. Évi javadalmazás 180 frt készpénz, teljes ellátás, lakás, fűtés és világítás. Sajátkezűleg írt folyamodványok bizonyítvány-másolatokkal (melyeket vissza nem küldetnek) ellátva Ö nagyméltóságú gróf urhoz címezve Riedl Kálmán tisztartóhoz Albert-irsárára küldendők. 7885

Keresztetik

egy középkorú 15-20 évi gyakorlattal bíró, nős, gyermektelen erősej gazdatiszt, ki a gazdaság minden ágában ügyes legyen, de 10 évi szolgálat egy helyről megkívánatik. Cím: Kődombi gazdaság, u. p. Henozida. 7882

Pályázat.

Méltóságos gróf Bethlen Aladár ur Csalitz-udvarányi (Győr-megye) uradalmában egy gazdasági segéd-tisztai állás azonnali betöltendő. Pályázóktól megkívánatik a gazd. akadémia vagy valamelyik hazai gazd. tanintézet sikeres elvégzése. Némi gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. Javadalmazás 200 frt készpénz, 10 m² lágymásófa, 1600 [ ] ol temperet fűtés, lakás és conventió, illetve conventió helyett élelmiszer; a conventió a következőkből áll: 10 hl. buza, 12 hl. kétszeres, 18 hl. árpa, 44 kgr. kősz és 224 kgr. marhahusból. A bizonyítvány-másolatokkal kellőleg felszerelt kérvények méltóságos Sperker Ferencz urhoz Szent-Demeter u. p. Nagy-Kend, Udvarhely megye nyújtandók be. 7884

Tapasztalt,

józsa, megbízható, idősebb gazda, szerény igényekkel, ki az állatgondozáshoz és a mezőgazdasághoz ért, felvételül július 1-től. Cím: Dráveczky, Alsó-Ribnyicei földbirtokos, posta: Szobráncz. 7915

Tejkezelő

7900 schwajczeros, ki alfa-separatórt és légszuszogót kezelni tud, soránysajt készítéshez ért, azonnali belépésre keresztek. Ajánlatok az aradi tejszárók szövetkezetéhez nyújtandók be.

ÁLLAST KERESŐK.

A csákvári

földmivesiskolát több, a katonasorozáson túllevő, részben már felesleges növendék végzi június hó végén. Mindannyi egyszerű földmives, ki a gazdaság és szőlőművelés minden ágában jártas. Ezeket igénybe venni óhajtok forduljanak a bér megjelölése mellett az iskolaigazgatóhoz. 7888

Érettségit

lett fiatalember, a magyar és német nyelvben teljesen jártas, hajlandó bármely nagyobb gazdaságban ellátást gyakorolnökképen belépni. Szíves megkeresések „K. Ö.” alatti kiadóhivatalba kéretnek. 7887

Gépesz-kovács,

ki úgy a cséplő, mint az összes gazdasági gépek kezelésén, jártasán kívül a lóvasalást is tökéletesen érti, több évről szóló jó bizonyítványai vannak, állást keres, melyet azonnali elfoglalhat. Cím: M. P. G. Törtel. 7898

Elméletileg

és gyakorlatilag képzett 32 éves intéző gazdatiszt, a gazdaság minden ágában bármely talajviszonyok között, valamint a szeszgyártás, szőlőművelés és könyvvezetésben jártas, jövője biztosítása szempontjából állást óhajtok átöltözni. Cím: a kiadóhivatalban. 7905

Állást keres

egy a mező gazdálkodás minden ágában jártas 26 éves nős ember bármikor belépésre. Cím: „Fiatallal”, Budapest, Magyar-utca 11. 7906

Intelligens

elméletileg és gyakorlatilag képzett gazdatiszt, keresztény, 40 éves, nős, gyermektelen, ki nagy birtokot igen jó eredménytel önállóan kezel, úgy sik, mint dombos vidéken erdő a gazdálkodást, ugyazinté jártas a czukorrépa és dohánytermelés, szeszfőzde, állattenyésztés, marhahizlálás és tehéntenyésztésben, továbbá az összes új gazdasági gépek kezelésében, július 1-re vagy későbbi belépésre állandó állást keres. Több évi kitűnő bizonyítványok rendelkezésére állnak. Beszél magyarul, németül és szláv nyelven. Szíves megkeresések „B. B.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 7903

Németajku

szeszfőző, ki jelen állásában 18 évi kitűnő eredménytel és teljes megelégedésre dolgozott, keres ugyanily állást. Szíves megkeresések Haha W., Wallisfurth, Kr. Glatz, Schliesen kéretnek. 7898

Gépesz-kovács

ajánlatok a cséplési idényre. Több évi gyakorlat és jó bizonyítványokkal bíró. Cím: a kiadóhivatalban. 7912

Conventió

ispáni állást keres azonnali belépésre keresztény, földmives végzetű, 7 évi — szerzett gyakorlattal bíró egyén, ki jelenleg egy 800 holdas tehéntenyésztő egybekeölt birtokot önállóan kezel, bizonyítványai jók, igényel szerények. Cím: a kiadóhivatalban. 7913

Kulcsári

vagy felügyelő állást keres egy szerény igényű nőtlen fiatal ember, ki 4 évi gyakorlattal bíró. Cím: a kiadóhivatalban. 7915

Földmives

iskolát végzett, 21/2 évi gyakorlattal bíró, nős egyén, kulcsári, gazdai vagy kisebb gazdaság önálló vezetésére ajánkodik. A gazdaság minden ágában, tehéntenyésztés, hizlálás, szőlő és gyümölcskezelésben tökéletesen jártas, állást bármikor elfoglalhatja. Szíves megkeresések Fodor Péternek, Szabadka, s. kőr 490. alá kéretnek. 7917

Elméletileg

képzett, 29 éves, nőtlen gazda, ki 7 évi nagyobb uradalmaknál töltött gyakorlatból felmunkált tud, keres kezelő-v. segéd-tisztai állást, Magyaron kívül a német nyelvet szóban bírja s állást bármikor elfoglalhatja. Bővebb felvilágosítást: Dózsa Mihály, Kaposvárott nyujt. 7914

Nős kertész,

ki a kertészet minden ágában jártas, vinceszter iskolát végzett, a parkirozást, melegházak kezelését, korai zöldségtermelést, hajlatást, új konyha, gyümölcskertek, szőlők berendezését, új üvegházak építését, fűtési berendezését érti, alkalmazást keres augusztus 1-re. Cím: a kiadóhivatalban. 7925

Gyermektelen

nős kertész, a ki kertészet minden ágában jártas, állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 7921

ÁLLATOK.

Eladó

tehenészet. 60 darab tehén, melyek közül 40 darab bonyhádi, 20 darab államilag importált pinzgauzi faj és 2 darab telivér simmenthali bika tenyész-irányváltozás folytán részben vagy egészen eladó. Tehének részben hasasak, részben borjasok. Cím: a kiadóhivatalban. 7888

Him

vizsla kölykek, a nagybíró Császár és Minka czégtől, az anyjukkal importálva, választás után eladó. Cím: a kiadóhivatalban. 7893

Ürű birka.

800 db kiváló szép 2 és 3 éves ürűbirka eladó Hencz Testvérek Karádi gazdaságából, — átvehető nyírás után vevő teljesre szerinti időben. Levelek Hencz László Somogy-Karád címzendők. 7895

Igen szép, válogatott vöröstarika simmenthali jellegű 1-2, (8) éves 7215

növendék ökor és üsző borjakat megvételre ajánlanak KLEIN ÉS SPITZER Kis-Czelli kereskedők. Megrendelések egyezség szerint bármikor is elfogadjatnak.

Eladó

2 db 2 éves tisztavérű montavoni (borzdeseg) országos törzskönyvbe bejegyzett tenyészbika. Cím: a kiadóhivatalban. 7891

Egy

pár fiatal be'antott angol Pony vevésre keresztek. Báró Stummer Sándor-féle jószágigazgató-ság Nagy-Bodok u. p. Nyitra-Ludány. 7894

Eladó.

70 darab különböző koru toll és félvér rambouillet tenyész-kos, részben vagy egészen eladó. Cím: a kiadóhivatalban. 7920

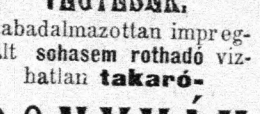
Eladó

25 darab tenyészésre alkalmas szép magyar fajtehén, egy utleni bikától felfolyatva. Cím: a kiadóhivatalban. 7923

VEGYESEK.

Szabadalmazott impregnált sohasem rothadó vízhatlan takaró-PONYVÁK és mindennemű Terményszák a legolcsóbb gyári áron kaphatók FISCHER J. ponyva- és zsákgyárában Budapest, Nagykörut-u. 18. Minták kívánatra szívesen küldetnek.

Repeze, buza, árpa stb. aratásra és szálás takarmányadagolására a

SZABADALMAZOTT KEVESEPORTIO KÖTELEK BÉLIAI MÁTYÁS BACS-CSEBEN

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a szármakételeknél. Ugyanott mindennemű Gazdasági kötélárak jótállással, hogy az első minőség, hosszuzsálú bácskal kenderből készült, legújításban beszerelhetők. Tessék árlapot kérni!

Legfinomabb fűmagvak, muharmag, paprikaköles,

továbbá államilag ölmazárolt here- és egyéb gazdasági, valamint az erfurti kertimagvak a legelőnyösebben beszerezhetőek Radwaner és Rónaimál BUDAPEST, V. Fürdő-utca 4. sz. J.C. Schmidt német cs. és kir. udv. száll. erfurti magtermelő magyarországi főraktárában. Telefonsz. 34—90.

Elsőrendű

birtokbérlet. 1000 katasztrális hold szántó, 200 hold rét, kitűnő minőségű talaj legjobb kerben, közel városához és vasúthoz 12 frért per 1690 [ ] ol és az adó bérbeadó. Czukorrépa és tejgazdaság is kultiválható, amely bérletnek közelébbit Österreicher Bernátnál, Nagy-Kanisán. 7902

DETSINYI FRIGYES

Budapest, V., Marokkói-utca 2. Vásárolok: minden mennyiségben szikfű (kamilla) hársfa virágot, nadragulya, beléndek, maszlag, fehér és kerek mályva levelet, alkanna, nadragulya gyökeret. Gyűjtés és szárításra nézve szívesen nyujtok utasítást. Ajánlok: vasvitriolt a repcsény kiirtásához Cuprin-t a peronospora és a burgonya penész ellen. Állati gyógyszereket, fertőtlenítő szereket és gazdasági vegyszereket legolcsóbban szállítok. 7799

Tej szállító kannák gummi nélküli légmentes és teljes leigazdasági biztonságú. Kleiner és Fleischmann Mödling. Árjegyzék ingyen

MEGJELENT

az O. M. G. E. kiadásában a Suschka Richárd (magyaróvári gazd. akadémia intézője)

Egyszerű gazdasági számvitele

az O. M. G. E. által 1000 frt pályadíjjal koszoruzott pályamű.

Bolti ára csinos vászonkötésben 3 frt.

Az O. M. G. E. tagjainak, illetve a „Köztelek” előfizetőinek csomagolás és portómentes megküldéssel 2 frt 30 kr.

Megrendelések a „Köztelek” kiadóhivatalába, BUDAPEST, IX. ker., Üllői-út 25. szám alá Intézendők.

A szegedi I. mezőgazdasági orsz. kiállítás katalógusa

részére hirdetések felvételnek a „Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-út 25. és a kiállítás hirdetési irodájában, Budapest, IV. Váci-utca 9.

KAINIT nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Németi hivatalánál (Budapest Köztelek).

Árak: nagyban waggon-rakományként ab Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasuti szállítási költség a különböző távolságú rendeltetési állomások szerint 130—140 frt között váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alanti czimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

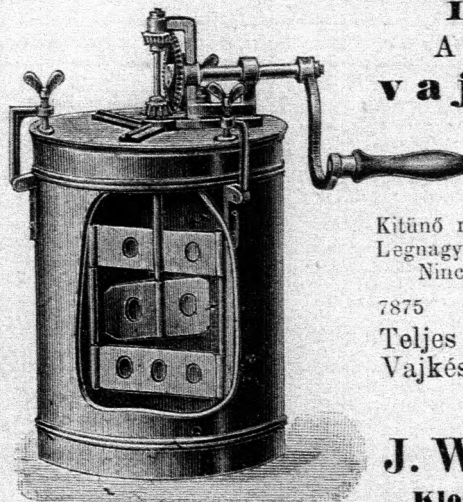
Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Legujabb gyors vajköpülőgép

D. R. P. 8173.

A legjobb és legolcsóbb
vajköpülőgép,

2-5 liter tejfelnek vajjá való köpül-
léséhez. Egyszersmind a legjobb
habverőkészülék.

Kitünő rendszer. A leggyorsabb vajkészítés.
Legnagyobb kihasználás. Igen könnyű kezelés.
Nincs javítás. Legegyszerűbb tisztítás.

7875

Ára:

Teljes tartalom	6	10 liter
Vajkészítés	3	5 liter

o. é. frt 8.— 10.—

J. WEISS Obst & Weinbau czég
Klosterneuburgban, Bécs mellett.

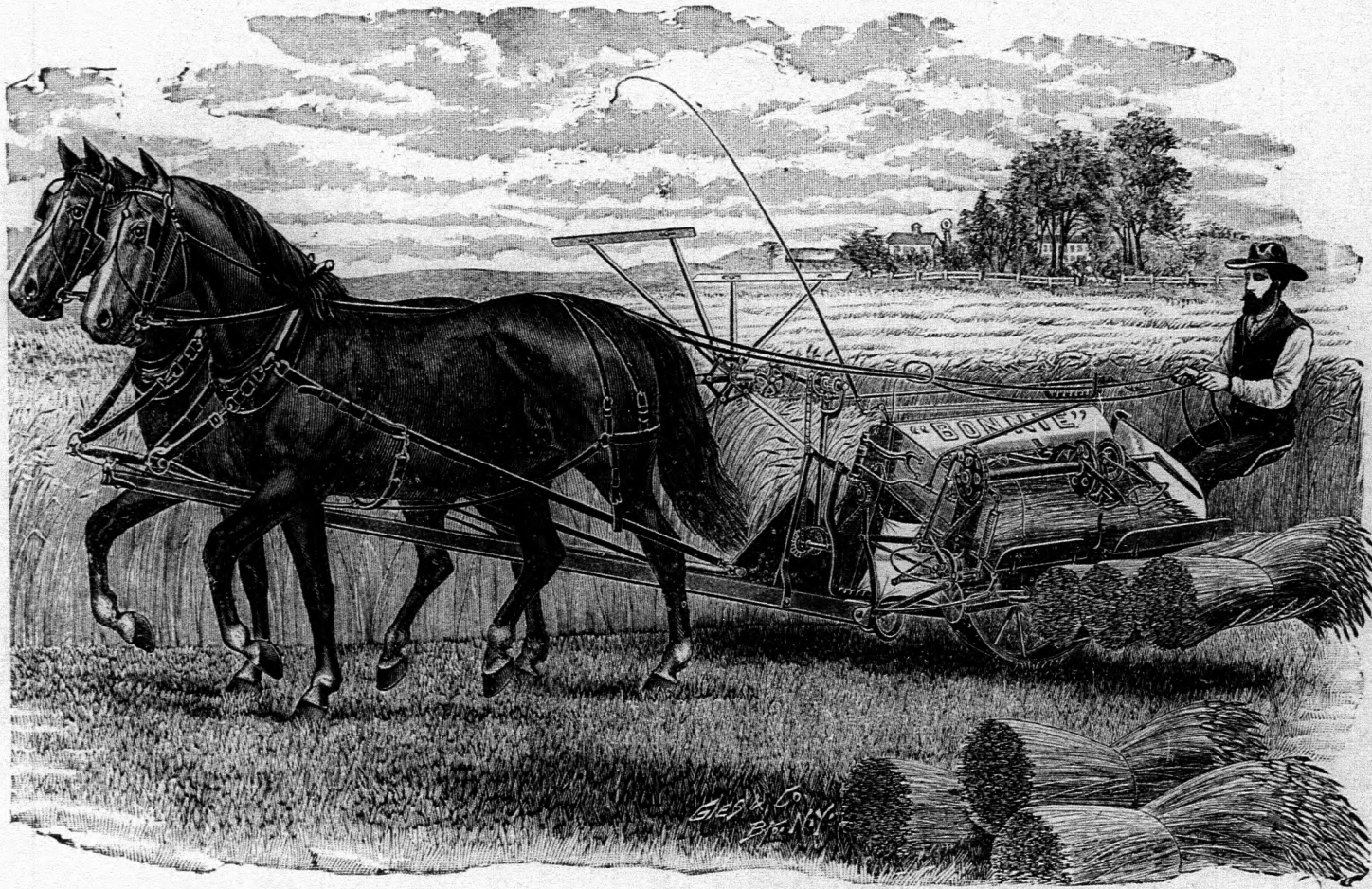
The Johnston Harvester Co.

amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utolérhetetlen

fűkaszalóit, marokrakó aratógépeit,
kévekötő aratógépeit és
egész aczél gyűjtőit

a legtökéletesebb kivitelben, olcsó árban teljes szavatosság mellett.

Állandó nagy mintaktár szakszerű bemutatással !!

Állandó nagy mintaktár szakszerű bemutatással !!

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melichár Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.